



Samrådsredogörelse

Detaljplan för del av Haga 2:8

inom stadsdelen Stadsdel Haga upprättad i juni 2021

Innehåll

1. Bakgrund
2. Sammanfattning
3. Yttranden
 - remissinstanser
 - sakägare enligt fastighetsförteckningen och boende
 - övriga
4. Samrådsmöte
5. Förändringar efter samrådet

1. Bakgrund

Byggnadsnämnden beslutade den 2 september 2020 § 70 att samråda om ett förslag till detaljplan. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utveckling av den norra delen av fastigheten Haga 2:8. Byggrätten i gällande detaljplan upphävs och ersätts med en ny byggrätt för ca 17 500 m² ljus BTA kontor som är bättre anpassad till nationalstadsparken. Den föreslagna byggnaden kommer att ge ett skydd mot de höga trafikbullernivåerna i denna del av parken och därmed bidra till ett ökat rekreativvärde. Tillgängligheten till parken ökas genom förbättrade gång- och cykelstråk, bland annat tillskapas gång- och cykelbanor på vägbron över Uppsalavägen och en genare cykelväg inom planområdet.

Länsstyrelsen, kommunens förvaltningar, sakägare och andra berörda har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget. Ett digitalt samrådsmöte hölls den 15 oktober 2020.

Planförslaget visades under **samrådstiden 2 oktober 2020 – 8 november 2020** i entrén till Solna stadshus samt på biblioteket i Solna centrum. Information om förslaget och planhandlingar samt tillhörande utredningar fanns även på www.solna.se/delavhaga28

2. Sammanfattning

Yttranden i korthet

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen riskerar att inte tillgodose riksintresset för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken, MB, och riksintresset Kungliga nationalstadsparken enligt 4 kap 7 § MB. Kommunen behöver komplettera planhandlingarna och bearbeta förslaget för att inte riskera skada eller påtaglig skada på dessa riksintressen. Kommunen ska även visa att den planerade markanvändningen är lämplig med hänsyn till förekomsten av föroreningar. De utredningar som gjorts ger inte en komplett bild av föroreningssituationen. Eventuella föroreningar som kan spridas via grundvattnet ska även klargöras till nästa skede, då det kan påverka möjligheten att följa miljö kvalitetsnormer för vatten samt påverka vattenskyddsområdet. Länsstyrelsen lämnar i detta yttrande därutöver synpunkter på följande ingripandegrunder: människors hälsa och säkerhet avseende farligt gods och översvämningrisk. Länsstyrelsen lämnar i övrigt synpunkter gällande bl.a. artskydd och biotopskydd.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att ytterligare anpassningar av projektet till platsens förutsättningar kan behöva prövas med tanke på nationalstadsparkens värden och skyddsstatus. Schaktning, anläggning eller byggnation ska inte ske inom jätteekens eller de stora lindarnas rotsystem eller krona, samt att jätteeken inte ska skuggas av tillkommande bebyggelse eller anläggningar. Väl tilltagna skyddsavstånd behövs även för övriga skyddsvärda träd. Det skulle vara rimligt att projektet bidrar till att stärka de svaga biologiska spridningssamband som planområdet är en del av. Det behöver närmare studeras och säkerställas att dagvatten och skyfallsvatten från planområdet inte rinner in i Linneaholms dagvattendamm. Med avseende på skydd av grundvattenförekomsten behöver lerlagret studeras närmare, liksom eventuella risker för att vid anläggningsarbeten skada lerlagrets tätningsförmåga. Kontorsbyggnadens bullerskärmande effekt på närområdet är positiv.

Lantmäteriet anser att planhandlingarna bör förtydligas avseende huvudmannaskap.

Solna vatten har befintlig ledning för spillvatten i konflikt med planerad bebyggelse. Den behöver flyttas till nytt läge. Ett avtal mellan exploatören och Solna Vatten AB gällande ledningsflytt måste tecknas innan planen kan antas. I planen behöver u-område för ledningen läggas till. Alternativt flytta ledningen till nytt läge inom u-område. Befintliga vattenledningar behöver vara lättåtkomliga. Det är därför inte lämpligt att anlägga en trappa över befintlig vattenledning. Träd samt anläggningar för omhändertagande av dagvatten (tex skelettjordar, växtbäddar och avsättningsmagasin) får inte placeras över VA-ledningar eller så att åtkomsten till VA-ledningarna begränsas. Det är viktigt att höjdsättning av bebyggelse och mark sker på ett sådant sätt att viktiga funktioner inte riskerar att skadas vid större regn.

Norrenergi har befintliga fjärrvärmeledningar i anslutning till området Haga 2:8. Befintliga värmeledningar bör klara den nu planerade expansionen.

Skanova har mark- och tunnelförlagda teleanläggningar som berörs av planen.

I dagsläget är det svårt att beskriva hur dessa påverkas av planen men Skanova förväntar sig att åtgärder kring teleledningar samt eventuella nya serviser bevakas under ledningssamordningen.

Vattenfall anser att den befintliga nätstationen inte räcker till för de nya byggnaderna och önskar att kommunen förser plankartan med ett E-område.

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) har synpunkter gällande skyddsavståndet med hänvisning till transport av farligt gods. SSBF önskar specifikt att antaganden kring explosiva ämnen (ADR-S klass 1) och brandfarlig gas (ADR-S klass 2.1) tydliggörs eftersom dessa konsekvenser brukar ha påverkan bortom 30 meter, men inte bedömts påverka bebyggelsen i denna plan. SSBF vill även påpeka att det är en låg olyckskvot som nyttjas vilket får en stor påverkan på individrisken och samhällsrisken. Vidare råder det oklarheter i personantal som tillämpas för området. Vid planering av ny bebyggelse behöver hänsyn tas till tillgång av brandvatten.

Trafikverket anser att E4 vägområde ej ska planläggas. I nuvarande förslag ingår vägområdet i vissa delar av planområdet. Trafikverket anser att det bör tydliggöras än mer att friskluftsintag inte placeras mot E4. Exempelvis under skydd mot störningar att det är ett skallkrav att friskluftsintag placeras bort från E4.

Naturskyddsföreningen Solna Sundbyberg avstyrker detaljplanen för Haga 2:8. Byggnationen av 25 000 kvadratmeter kontorshus i nationalstadsparken strider mot miljöbalken (4 kap 7§). Den aktuella planen utgör ett tydligt intrång i naturmiljön och kommer oåterkalleligen att skada naturvärden. Den planerade byggnationen skulle innebära att flera skyddsvärda träd, bland annat lönnar, popplar och en ek, tas ned. Planen kommer att förstöra naturvärden och försämra förutsättningarna för flera arter i nationalstadsparken, framför allt de som är knutna till äldre träd.

Det är lovvärt att staden vill minska bullret i parken, men det kan finnas andra, mer effektiva, sätt. Som förslag kan man titta på bullerplank med vertikala växtväggar som utöver skydd för störande ljud kan främja biologisk mångfald och förbättra födosök för flera arter i parken. Platsen för den tänkta byggnationen fungerar idag som en naturlig kolsänka. Ur klimatsynpunkt är det negativt att förslaget dels inkluderar byggnation på naturmark (i planområdets norra del), dels innebär borttagande av träd. Klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn sett ur ett livscykelperspektiv är betydande. Hagastråket, ett viktigt regionalt cykelstråk, skär genom planområdet. Planförslaget riskerar att försämra situationen för såväl gående som cyklister med en ökad biltrafik och fler konflikter mellan trafikslagen. Kontorsbyggnationen kommer att innebära omfattande föroreningar av ljus som kommer från byggnaden samt belysning omkring, vilket är ytterligare ett hot mot nationalstadsparkens artrikedom och de naturvärden miljöbalken syftar till att skydda.

Kommittén för Gustavianska parken anser att Solna kommun bör kontrollera riktigheten i de illustrationer av huskroppen som är knutna till detaljplanen. Vidare behöver dessa kompletteras. Den planerade bebyggelsen skulle komma att helt dominera över denna storform i landskapet och bryta den visuella kontakten i dalgången mellan Annelunds gård och Brunnsviken. Det finns ingen byggrätt som fastighetsägaren kan göra gällande. Det är anmärkningsvärt att markägaren har föregått detaljplaneförslaget genom en omfattande avverkning av vegetation och anläggande av en större parkeringsplats. Detta är i strid med intentionerna för nationalstadsparken och

dess bestämmelser. Denna mark måste därför snarast återställas som naturmark och återplanteras med träd.

Planförslaget står för ett störande element som tränger sig på Brunnsvikens parklandskap. Även lokala natur-, kultur- och friluftsvärden i det historiska landskapet vid Annelund skadas. Vidare leder förslaget till ett intrång i naturmiljön, och omöjliggör en förstärkning av de biologiska spridningsvägarna.

Sammantaget utgör förslaget en påtaglig skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden samt intrång i dess naturmiljö och parklandskap vilket strider mot bestämmelserna i miljöbalken 4 kap. 7 § för nationalstadsparken. Planens kumulativa effekt gör den även lagstridig i förhållande till miljöbalken 6 kap. 2 §. Förslaget motverkar de nuvarande biologiska spridningsvägarna och skulle omöjliggöra en förstärkning av dem. Föreningen betonar att behovet av att förstärka spridningsvägarna påtalades redan 1992 i ovan nämnda utredning av Stockholms och Solna kommuner.

Förbundet för Ekoparken ställer sig bakom Kommittén för Gustavianska parken yttrande.

Rädda Råstasjöns vänförening anser att den aktuella planen utgör ett tydligt intrång i naturmiljön och kommer att skada naturvärden. Den planerade byggnationen skulle innebära att flera skyddsvärda träd, bland annat lönnar, popplar och en ek, tas ned. Planen kommer att förstöra naturvärden och försämra förutsättningarna för flera arter i nationalstadsparken, framför allt de som är knutna till äldre träd. Föreningen anser att det är särskilt allvarligt att ta ner en äldre ek. Eken finns upptagen i Solna stads egen inventering av särskilt värdefulla träd, och går inte att ersätta med ett nyplanterat träd. Rädda Råstasjöns Vänförening avstyrker sammanfattningsvis detaljplanen.

Privatpersoner framför framförallt att det redan idag finns ett överskott av kontor i Solna. De flesta vill inte se någon exploatering i Nationalstadsparken. Det kommer att påverka Nationalstadsparken negativt.

Förvaltningens kommentarer i korthet

Översiktsplanen/Fördjupade översiktsplanen/avverkning träd

Förvaltningen bedömer att detaljplanen följer de generella riktlinjerna i den fördjupade översiktsplanen och stadens översiktsplan som aktualitetsförklarades 2020. Planförslaget innebär att den befintliga byggrätten upphävs och ersätts med en ny byggrätt som är bättre anpassad till läget i nationalstadsparken. Detta innebär ett avsteg från den fördjupade översiktsplanen vilket också framgår av samrådshandlingarna. Motivet till avsteget är att området, som är i privat ägo, i samband med planarbetet ges förutsättningar för förstärkta natur- och kulturvärden samt ökad attraktivitet för friluftsliv och närboende.

Beträffande den berörda marken inom planområdet och planförslaget kan vi i sammanhanget konstatera att det i FÖP 2008 för Nationalstadsparken tydligt redovisas att det nu aktuella planområdet inte ingår i markerat område för Riksintresse för kulturmiljövård. Planförslaget och dess bebyggelse ligger utanför det markerade området för kulturmiljövård vilket naturligtvis indikerar på att marken redan 2008 var att

betrakta som ianspråktagen för andra ändamål och anläggningar. Den kvarvarande grönytan är av trivial natur.

Det är ett missförstånd att trädavverkning ägt rum under 2018. Det har genomförts selektiv röjning och friställning av befintliga och potentiella naturvärdesträd på olika delar av den 264 000 kvm stora marken som tillhör fastigheten. Skötselåtgärderna föregicks av inventeringar och genomgångar på plats med syfte att återställa igenväxt mark och vårda den flora som är adekvat för platsen. Åtgärderna med röjning och gallringsåtgärder utfördes efter tillstånd från Länsstyrelsen.

Naturmiljö:

Till granskningen har bebyggelseförslaget omarbetats. I det nya bebyggelseförslaget omfattar 65% grönyta och sålunda 35% hårdgjorda ytor. I nuvarande situation (befintlig markparkering) omfattar grönytor 55% och sålunda 45% hårdgjorda ytor. Av ovanstående följer att grönytor i det nya planförslaget ökar gentemot dagens situation med markparkering på platsen.

I granskningsförslaget har den planerade kontorsbyggnaden minskats avsevärt gentemot samrådsförslaget. I samrådsförslaget löpte byggnaden ut i en gräsmark belägen mellan den befintliga grusade parkeringsytan och den dagvattendamm som ligger ca 70 meter norr om parkeringen. I det omarbetade förslaget har denna del av byggnaden tagits bort och dess gräns mot norr överensstämmer i stort med den grusade parkeringsytans nordgräns.

Det område som i Länsstyrelsens yttrande benämns som en "naturmiljö med buskage och ängsblommor och där bl.a. en särskilt skyddsvärd ek finns utpekad" är identiskt med naturvärdesobjekt 1 i den tidigare genomförda naturvärdesinventeringen. Detta område har dock aldrig varit föremål för någon exploatering. Den yta som i det tidigare planförslaget föreslogs att exploateras ligger strax norr om den grusade parkeringsytan och utgörs av en trivial gräsmark som befinner sig i en igenväxningsfas med uppkommande lövsly. Enstaka klenare träd finns i området och man kan se stubbar av träd som avverkats tidigare och forslats bort (troligen almar som dött av almsjukan). Denna yta avgränsades inte som något naturvärde vid naturvärdesinventeringen. I och med det omarbetade planförslaget så kommer inte heller denna yta att vara föremål för någon exploatering. Den eventuella funktion som livsmiljö och spridningsväg som ändå kan finnas kommer alltså att kunna bevaras och förstärkas.

Artskydd och biotopskydd:

*Den skyddade fågelart som påträffades under naturvärdesinventeringen var svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*. Arten är rödlistad som Nära hotad (NT) enligt den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2020). Vid naturvärdesinventeringen gjordes observationer som tyder på att de gamla lindarna i naturvärdesobjekt 3 i naturvärdesinventeringen utgör födosökmiljö inom ett flugsnapparrevir. Det är troligt att arten även fortsättningsvis kommer att utnyttja naturvärdesobjektet för födosöksändamål, hela objektet kommer att bevaras. Det finns stor potential att arten kommer att få tillgång till nya födosökmiljöer i området när en relativt stor del av den grusade parkeringsyta som inte bebyggs istället omvandlas till grönyta med förstärkningsåtgärder med inriktning mot att gynna insektsförekomster.*

*Vad gäller groddjur så finns det resultat från en inventering som gjordes 2016 som visar på förekomster av mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* i dagvattendammen belägen norr om planområdet (Salomonsson 2016). Det är därför troligt att*

de naturmiljöer som finns inom planområdet kan utgöra födosöks- och/eller övervintningshabitat för mindre vattensalamander. Troligt är dock att arten inte kommer att påverkas negativt av detaljplanen, eftersom inga naturmiljöer kommer att försvinna. Tvärtom finns goda möjligheter att förstärka planområdets kvaliteter för groddjur, eftersom de förstärkningsåtgärder som planeras för planområdets grönytor syftar till att gynna insekter.

Under våren och försommaren 2021 har en manuell fladdermusinventering genomförts inom området. Utifrån tillgänglig information från dels en skrivbordsstudie, dels den manuella fladdermusinventeringen bedöms det område som exploateras vara av mindre vikt för fladdermöss. Däremot är kringliggande träd och angränsande naturområden intressanta för fladdermöss, både för transport och födosök. En exploatering av den grusade parkeringsplatsen har troligen ingen negativ påverkan på fladdermusfaunan i området. Det är däremot värt att nämna att belysning utomhus bör minimeras och anpassas så det inte blir ytterligare spridning av ljus i kringliggande naturområden.

Naturvärdesinventeringen utfördes ursprungligen i november 2019. En kompletterande inventering gjordes i juni 2020, då ett flertal ytterligare naturvårdsarter påträffades och några naturvärdesklassningar som tidigare hade preliminärbedömts kunde fastställas. Efter denna kompletterande inventering kompletterades rapporten med de nytillkomna artförekomsterna och naturvärdesklassningarna. I rapporten nämns även att de alléer som finns inom naturvärdesobjekt 2 och 3 omfattas av det generella biotopskyddet. De alléer som finns på själva parkeringsytan omfattas inte av det generella biotopskyddet, eftersom de inte bör räknas som vuxna träd (> 30 år).

I det omarbetade planförslaget ökar förhållandet mellan grönyta och hårdgjord yta. Detta bedömer förvaltningen skapar goda möjligheter att förstärka förutsättningarna för spridning inom planområdet. Dessutom kommer även förstärkningsåtgärder att genomföras i den svaga spridningslänken vid Brunnsviken norr om Frösundavik. Som helhet skulle detta förstärka hela områdets förutsättningar för spridning.

Riksintresse för kulturmiljövård

I motiveringen står att de båda slottsmiljöerna "har ett nära samband med ett större område dominerat av kungarna och staten." Detta uppfattar förvaltningen som ett större område än dessa två slottsmiljöer. Det står inte någonstans i motiverings- eller uttryckstexterna om något samband mellan de två slotten förutom i detta stora kungliga område. Detta stora kungliga område uppfattar förvaltningen som ett område som inkluderar hela Kungliga Djurgården och andra kungliga miljöer såsom Drottningholm, Stockholms slott och Rosendal, inte specifikt dessa två slott. Frågan är var man drar gränsen för kunglig miljö och sambanden sinsemellan.

Eftersom det inte står något om sambanden mellan slotten specifikt kan en eventuell barriäreffekt inte bedömas som påtaglig skada enligt förvaltningens mening. Kulturmiljöutredning och MKB har kompletterats med analys och bedömning av eventuella konsekvenser för riksintresset för Solna inför granskningen. De funktionella sambanden, d.v.s. att man kan gå och röra sig genom området, mellan de två slottsmiljöerna är dock intakta och är tänkta att utvecklas med den nya planen. De visuella sambanden är svårare att förhålla sig till när de inte finns med i beskrivningstexterna för riksintresset för kulturmiljövården.

I uttrycket kan man tolka in Annelund som en av tillhörande byggnader till den engelska parken. Någon anlagd park har den här delen inte utgjort, utan denna del har utgjort en motsats till den tuktade och "domesticerade" delen av Brunnsvikens engelska park.

Nationalstadsparken

Fler vistudier har utförts, även från Hagaparken för att möjliggöra en bedömning av om den föreslagna bebyggelsen är skada på riksintresset. Dessa studier har inte visat att den föreslagna byggnadens volym, placering och utformning behöver förändras för att en påverkan på riksintresset för Nationalstadsparken ska undvikas. Studierna har visat att den föreslagna byggnaden inte syns från Hagaparken.

Avsnittet har utvecklats i MKB:n med anledning av det omarbetade förslaget och dess påverkan på Nationalstadsparken.

Landskap och upplevelse

Inför granskning har planförslaget omarbetats och anpassats ytterligare till Nationalstadsparken. Fler vistudier har tagits fram med det bearbetade förslaget, även vinterbilder utan lövverk.

Landskap och spridningsvägar

Spridningsvägarna förstärks sett till det justerade planförslaget. Byggnaden dras tillbaka i norr, byggnadens fotavtryck utanför grusparkeringen är mycket begränsat. Detta finns utvecklat i PM Naturmiljö (2021-05-27). Utöver det har paviljongbyggnaden tagits bort, endast en underbyggnad som i princip följer dagens marktopografi kvarstår. Detta bedöms ge förutsättningar för förstärkt spridning inom planområdet. Dessutom kommer även förstärkningsåtgärder att genomföras i den svaga spridningslänken vid Brunnsviken norr om Frösundavik. Som helhet skulle detta förstärka hela områdets förutsättningar för spridning.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

2020 gjordes en dagvattenutredning av Tyréns (2020) utifrån befintliga förhållanden och dåvarande planförslag. Sedan dess har planförslaget ändrats och dagvattenutredningen (Afry 2021-06-07) har reviderats utifrån de nya förutsättningarna.

Sammanfattningsvis föreslås anläggning av tjocka, så kallade intensiva, gröna tak (100 mm, vattenhållande förmåga om ca 30%) på samtliga byggnadstak (undantaget takterrasser) för att fånga upp, magasinera och rena dagvatten som bildas på tak, vid upp till 20 mm nederbörd. Den planerade angöringsvägen i planområdets centrala del föreslås avledas via ränna i vägen till ett dike som leder ut i en skålad yta på ängen längst i norr, där vattnet kan fördröjas och renas.

Vid kraftigare regn behöver dagvattnet avledas på ett kontrollerat sätt för att inte orsaka skador på byggnader och infrastruktur. Därav föreslås diken i planområdets västra och östra del som på ett kontrollerat sätt kan avleda större dagvattenflöden till den skållade ytan i planområdets norra del varefter det slutligen kan avledas till Brunnsviken i en egen ledning eller kopplas till befintligt dagvattennät.

Med den markanvändning som planeras samt den dagvattenhantering som föreslås kommer föroreningsexporten att minska jämfört med situationen innan exploatering. Exploateringen medför därför ökade möjligheter för kommunen att klara miljö kvalitetsnormerna för recipienten Brunnsviken.

Översvämning

Vid den tidigare planerade utformningen av byggnaden var risken stor att den befintliga dagvattendammen skulle svämma över och nå byggnaden vid ett skyfall med 100 års återkomsttid. Sedan dess har fasaden flyttats längre bort från dammen, ca 70 m. vilket innebär att risken för översvämning på grund av skyfall inte längre kvarstår. Inga vattennivåer når fasaden med föreslagen höjdsättning.

Markföroreningar och grundvatten

Tillsynsmyndigheten i Solna stad har varit i kontakt med Länsstyrelsen i frågan om PFAS-11 och provtagningarna som gjorts. Tillsynsmyndighetens bedömning är nu att det inte behövs kompletteras med fler provpunkter för PFAS-11, då värdena som detekterades var så låga. Dock är det viktigt att PFAS-11 följs upp vid eventuell hanteringen av länshållningsvatten, vilket följs upp vid ett genomförande av detaljplanen.

Byggnaden ska utformas för att kunna omhänderta kontaminerat släckvatten vid en eventuell brand. Vid brand i byggnaden kommer den största delen av vattnet följa gravitationen och rinna neråt under dörrar och ner för trappor för att samlas upp i källaren. En mindre del vatten bedöms kunna hamna utanför byggnaden genom läckage eller stänk. Eftersom byggnaden är skyddad med automatiskt sprinklersystem antas inte räddningstjänstens släckningsinsats kräva några större mängder vatten för att släcka branden. Det automatiska vattensprinklersystemet kommer släcka eller kontrollera branden i dess tidiga brandförlopp.

Luft

Sammantaget bedöms halterna av föroreningarna PM10 och NO2 inom planområdet klara miljökvalitetsnormerna år 2030 men inte miljökvalitetsmålen. Luftkvaliteten förbättras på parksidan av den nya byggnaden. Luftintag på parksidan av byggnaden säkerställer att luft med lägsta halter används inomhus.

Buller

Bullerutredningen (Akustikbyrå 210525) har reviderats utifrån det nya krypta förslaget. Ljudnivåer i nära anslutning bakom de nya huskropparna beräknas sjunka med upp till 24 dB. Som en upplevd skillnad är detta en högst betydande påverkan på ljudmiljön. Stora delar bakom den planerade byggnaden förväntas ha en sänkning av den ekvivalenta ljudnivån med ca 10 dB. Effekten av skärmningen avtar ju längre bort man kommer att befinna sig och samtidigt avta norr och söder om den nya byggnaden.

Risk

Det finns en risk att en farligt gods-olycka skulle kunna ske i norrgående körfält på E4:an och sedan hamna inom påfarten, som i sin tur ligger närmare bebyggelsen än 30 meter. Till granskningen har planförslagets fotavtryck förändrats vilket innebär att i princip hela planförslaget ligger "bakom" påfartsrampen och staden bedömer således att detta inte länge är aktuellt att analysera. Solna stad vill tydliggöra att det finns avåkningskydd längs med E4:an/påfarten samt ett dike mellan E4:an och planområdet även efter påfarten i fråga. Detta har förtydligats i den uppdaterade riskutredningen.

Gällande antagandet om det nationella snittet kring ca 10 % gas så avser detta viktprocent. Som andel av antal transporter utgör det ca 16 procent. Vad gäller statistik från TRAFKA (Trafikanalys) så har konsulten använt statistik fram till och med år 2017 i beräkningarna. Detta har uppdaterats i riskutredningen.

Avseende delmängder av olika typer av gaser har riskutredningen utgått från de förutsättningar som tagits fram i arbetet med RIKTSAM (Länsstyrelsen i Skåne läns riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen). Fördelningen från MSB 2006 som Storstockholms brandförsvärsförbund (SSBF) hänvisar till är i sig ett stickprov under en enskild månad år 2006, som baseras på en enkätundersökning till ett urval av företag. Det kan ifrågasättas om detta ger en mer "sanningsenlig" bild. En känslighetsanalys har utförts efter samrådet, då parametrar har ändrats och följer SSBF:s förslag. Resultatet från känslighetsanalys redovisas i "Svars-PM Briab". Diagrammet i rapporten visar att med SSBF:s förslag på indata, blir risken lägre än vad vi redovisar i vår rapport. Dvs. att i riskutredning räknat med "värre" indata som resulterar i något högre risk. Poängen med det är att man bedömer resultatet i rapporten som robust ("på den säkra sidan").

Skyddsåtgärden med utrymningsvägar på sida bort från E4:an införs som planbestämmelse för hela planområdet.

Exploatören avser att installera frånvänd tilluft enligt SSBF:s önskemål. Riskutredningen har förtydligats gällande detta. Förvaltningen bedömer inte att krav på stängda fönster är nödvändigt för denna typ av byggnad. Det är kontor, och fönster i kontor brukar normalt vara stängda för att inte påverka byggnadens eget luftbehandlingssystem. Byggnaden ligger också nära E4:an, med relativt höga bullernivåer, vilket ytterligare borde leda till att fönster mot vägen inte kommer hållas öppna.

Den olycksstatistik som använts kommer från STRADA (statistik kring aktuella olyckor längs med vägsträckan i fråga), vilket bör ge en bra och lokal riskbild. VTI-modellen som SSBF hänvisar till kommer från 90-talet och mycket har hänt med trafiksäkerheten sen dess. Det rekommenderas i den rapport som SSBF hänvisar till, från Statens räddningsverk 1996, att faktiska data kring trafikolyckor ska nyttjas för att beräkna en olyckskvot, i stället för att använda schablonvärden.

På ena sidan om E4:an (väst) är det relativt tätbebyggt, och persontätheten bedöms grovt till ca 7500 pers/km² (detta står beskrivet i rapporten). På andra sidan om E4:an (öst) är persontätheten mycket lägre utifrån det faktum att majoriteten av området är grönområde och att Brunnsviken ligger där. Förvaltningen bedömer att de antaganden som gjorts är rimliga för att ge en representativ bild av samhällsriskerna som helhet. I och med att fotavtrycket för aktuell bebyggelse har minskats, kommer även mängden personer att minska inom det nya planområdet.

Genomförandefrågor

Det finns inte finns ingen allmän plats inom planområdet. Planbeskrivningen har reviderats utifrån lantmäteriets synpunkter.

Planområdesgränsen justeras så att Trafikverkets fastighet ligger utanför planområdet. Plankartan justeras avseende planbestämmelsen som reglerar placering av friskluftsintag. Alla riskreducerande åtgärder så som vällen, den ”upphöjda” påfart (som bildar en ännu större vall) samt befintliga avåkningskydd ska inte påverkas av planen. Detta för att säkerställa de förutsättningar som varit en del av riskutredningen och dess slutsatser.

3. Yttranden

Remissinstanser

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen utformning av planen riskerar att inte tillgodose riksintresset för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § miljöbalken, MB, och riksintresset Kungliga nationalstadsparken enligt 4 kap 7 § MB. Kommunen behöver komplettera planhandlingarna och bearbeta förslaget för att inte riskera skada eller påtaglig skada på dessa riksintressen.

Kommunen ska även visa att den planerade markanvändningen är lämplig med hänsyn till förekomsten av föroreningar. De utredningar som gjorts ger inte en komplett bild av föroreningssituationen. Eventuella föroreningar som kan spridas via grundvattnet ska även klargöras till nästa skede, då det kan påverka möjligheten att följa miljö kvalitetsnormer för vatten samt påverka vattenskyddsområdet. Länsstyrelsen lämnar i detta yttrande därutöver synpunkter på följande ingripandegrunder: människors hälsa och säkerhet avseende farligt gods och översvänningsrisk.

Länsstyrelsen lämnar i övrigt synpunkter gällande bl.a. artskydd och biotopskydd.

Länsstyrelsen har, i detta skede, följande synpunkter på de områden som Länsstyrelsen har att bevaka enligt prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL.

Riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap 6 § MB

Aktuellt planförslag ligger inom riksintresset för kulturmiljövård, Solna [AB 37], och ingår i delen av riksintresset som omfattar Haga-Ulriksdal. Uttrycken för riksintresset är bland annat Ulriksdals och Hagas slotts- och parkmiljöer med sina olika beståndsdelar och utblickarna mot det omgivande landskapet från Hagaparken. Området kring Frösundavik ingår i ett större sammanhängande landskap och utgör en viktig brygga för att förstå sambandet mellan Ulriksdal och Haga. Barriäreffekter har successivt uppstått mellan Ulriksdal och Haga genom exploatering i Frösundavik. Förläggningen för Svea Ingenjörregemente, sentida expansion av regementet, SAS huvudkontor och framför allt infrastrukturen genom E4 och E18 är alla exempel som skapat ett otydligare samband mellan den norra och södra delen. På grund av existerande barriärer och sentida tillägg är området känsligt för ytterligare tillägg. Föreslagen kontorsbyggnad kommer att få ett visuellt samband med bebyggelsen på andra sidan E4. Tillsammans med befintliga kontorskomplex inom riksintresset, främst SAS huvudkontor, gör detta att denna karaktär förstärks.

Planförslagets miljökonsekvensbeskrivning redogör på ett otydligt sätt för konsekvenserna av planförslaget, vilket försvårar bedömningen av effekten på riksintresset. Eftersom effekterna inte kan bedömas helt och barriäreffekten mellan Haga och Ulriksdal troligtvis förstärks kan Länsstyrelsen inte utesluta att planförslaget medför påtaglig skada på riksintresset.

Till granskningskedet behöver kommunen tydligare redovisa tillkommande bebyggelses synlighet. Kommunen behöver studera och redovisa vyer inom Hagaparken. Samtliga vyer behöver också kompletteras med en redovisning från olika årstider. I planbeskrivningen kan kommunen ytterligare analysera kulturmiljövärden utifrån ett helhetsperspektiv för riksintresset och hur sambandet mellan Haga och Ulriksdal kan stärkas.

Bebyggelsens visuella påverkan är också av betydelse då skyddet för Nationalstadsparkens natur- och kulturvärden ska bedömas. Se rubriken ”Riksintresse Kungliga nationalstadsparken enligt 4 kap. 7 § MB”.

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen inte tillräckligt tydlig förhåller sig till riksintressen för kulturmiljövärden eller gängse bedömning av påtaglig skada. Länsstyrelsen vill särskilt förtydliga att Nationalstadsparken och riksintresset för kulturmiljövärden inte är utbytbara, utan att riksintresset för kulturmiljövärden behöver analyseras självständigt. Länsstyrelsen anser därför att miljökonsekvensbeskrivningen behöver bearbetas för att bättre stämma överens med Riksantikvarieämbetets handbok för riksintressen för kulturmiljövärden samt Naturvårdsverkets allmänna råd för bedömning av påtaglig skada på områden av riksintresse enligt 3 kap. 6 § MB (NFS 2005:17).

Riksintresse Kungliga nationalstadsparken enligt 4 kap. 7 § MB

Planområdet är beläget inom Kungliga nationalstadsparken. I 4 kap. 7 § andra stycket MB anges att inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Detta är ett skärpt skydd jämfört med övriga riksintressen, vilka ska skyddas mot åtgärder som medför påtaglig skada.

Miljökonsekvensbeskrivningen redovisar att exploateringen av markytan i planområdets norra del inte medför några betydande konsekvenser på grund av det låga naturvärdet och att det troligtvis inte saknas liknande miljöer i närområdet. Utifrån aktuellt underlag delar Länsstyrelsen inte denna bedömning. Länsstyrelsen ser en risk att planförslaget kan komma att påverka livsmiljöer och spridningsvägar negativt. Uppskattningsvis utgör åtminstone en tredjedel av planområdet ett område som kan anses vara naturmiljö med buskage och ängsblommor och där bl.a. en särskilt skyddsvärd ek finns utpekad. Det framgår i naturvärdesinventeringen (Calluna 2019-2020) att skyddade fågelarter berörs. Vidare framgår i miljökonsekvensbeskrivningen att planområdet kan hysa livsmiljöer för fladdermöss samt att närliggande damm utgör reproduktionslokal för groddjur. Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller dock ingen information om konsekvenser samt förslag till anpassningar och åtgärder för skyddade arter.

Bestämmelsen i 4 kap. 7 § MB innebär i princip att ingen ny bebyggelse bör förekomma i naturmiljöer. Det är heller inte möjligt att kompensera ett intrång med förstärkningar av grönytor inom andra delar av planområdet. Utifrån underlaget som

presenteras, anser Länsstyrelsen att kommunen inte har visat att intrång i naturmiljö kan undvikas.

I propositionen *Nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården* (prop. 1995/95:3, sid. 9 och 13) anges när det gäller kulturvärden att området som utgör Nationalstadsparken i sin helhet är ett historiskt landskap som rymmer värden av stor betydelse för det nationella kulturarvet. Planförslaget berör i den direkta närmiljön objekt med höga kulturhistoriska värden som ingår i det större parklandskapet kring Brunnsviken. Annelund, Linnéaholm, Lings gravplats och resterna av stig- och vägsystem, t.ex. Gamla Uppsalavägen, är de tydligaste exemplen som påverkas av planförslaget.

På det underlag som nu föreligger bedömer Länsstyrelsen att ett genomförande av planförslaget innebär att de äldre byggnaderna med tillhörande grönstruktur kommer att få en tillbakadragen och trängd ställning i närmiljön. Likaså försvåras läsbarheten av den visuella kopplingen mellan Annelund och Linnéaholm samt Lings gravplats. Dessa miljöer är i dagsläget redan starkt påverkade av infrastruktur och SAS huvudkontor. Länsstyrelsen anser att kommunen ytterligare bör utreda hur anpassning till närmiljön kan göras för att uppfylla hänsynskravet i 2 kap 6 § PBL. För att inte skada Nationalstadsparken är det av stor betydelse hur bebyggelsen förhåller sig till omgivande landskap och utblickar. Länsstyrelsen anser att fler vustudier behövs även från Hagaparken för att möjliggöra en bedömning av om den föreslagna bebyggelsen är skada på riksintresset. Det får då visa sig i vilken uträkning den föreslagna byggnadens volym, placering och utformning behöver förändras så att en påverkan på riksintresset för Nationalstadsparken kan undvikas.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Planområdet berörs av ytvattenförekomsten Brunnsviken och grundvattenförekomsten Stockholmsåsen-Solna. Grundvattnet i denna del av Stockholmsåsen är också skyddat av bestämmelserna för vattenskyddsområde Frösundavik. Till planen har kommunen tagit fram en dagvattenutredning, Haga 2:8, Solna – Dagvattenutredning (Tyréns 2020-07-06). I planbeskrivning och dagvattenutredning lämnas förslag på fördröjnings- och reningsåtgärder. Länsstyrelsen konstaterar att det i planhandlingarna saknas ett angivet mått på vilken åtgärdsnivå som de framarbetade förslagen har utgått från. Här behöver kommunen redovisa att en rimlig åtgärdsnivå har tillämpats och att åtgärderna är säkerställda.

I rapporten ”Kompletterande grundvattenprovtagning Haga 2:8” (Tyréns, 2020-06-03) finns uppgifter om att PFAS har påträffats inom utredningsområdet. Det kan konstateras att PFAS bara undersökts i grundvatten i två provpunkter belägna i den södra delen och att kännedom saknas om var PFAS-föreningen härrör från. Det går därmed inte att bedöma om den planerade exploateringen kan orsaka en försämrad kvalitet på grundvattnet. Kommunen behöver till nästa skede visa att genomförandet av planförslaget inte kommer att innebära en försämrad kvalitet på grundvattnet eller påverka vattenskyddsområdet. Se även rubrikerna ”Föreområde” och ”Vattenskyddsområde”.

Hälsa och säkerhet

Föreområde

Av utförda undersökningar framgår att det inom planområdet påträffats PFAS-förening, vars källa inte härletts. Strax sydöst om planområdet finns ett objekt i

EBH-stödet (tidigare bensinstation). Högst halter av oljekolväten i grundvatten har påvisats vid den södra delen närmast den tidigare bensinstationen.

Utifrån den information som finns i planbeskrivningen och genomförda undersökningar anser Länsstyrelsen att kommunen inte har visat att marken är lämplig för planerad markanvändning. En kompletterande provtagning av mark och grundvatten behövs för att kunna bedöma föroreningsituationen avseende petroleumförorening och PFAS. Eventuella utredningar och åtgärder ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Hantering av risken för olyckor

Länsstyrelsen har tagit del av riskutredningen (Briab, 2019-12-04) som utgör underlag till detaljplanen. I riskutredningen tas hänsyn till E4 som är transportled för farligt gods. Den påfart som finns mellan planområdet och E4 är inte rekommenderad transportled för farligt gods, vilket också uppmärksammas i riskutredningen. I höjd med planområdets norra del ansluter påfarten till E4. Vid denna anslutning ligger påfarten och E4 delvis på samma höjd och ingen fysisk avskiljning finns mellan huvudvägen och påfarten. Detta innebär att en olycka med farligt gods kan inträffa närmare än de 30 meter som finns mellan planområdet och transportled för farligt gods. Kommunen behöver beskriva vad detta innebär för risknivåerna inom planområdet och utreda om behovet av riskreducerande åtgärder förändras.

Översvämningsrisk

I dagvattenutredningen Tyréns 2020-07-06) anges att ingen bebyggelse eller andra viktiga installationer bör placeras under nivån + 2,5 meter (RH2000) på grund av översvämningsrisken vid skyfall (100-årsregn). Detta gäller för bebyggelse i planområdets norra del. I norra delen finns även en översvämningsyta illustrerad strax intill bebyggelsen, som kan ta emot vatten vid kraftiga skyfall. Dagvattenutredningen tar också upp att utformning och placering av byggnader behöver ske med hänsyn till att instängda områden inte skapas. Länsstyrelsen kan dock inte se att dessa slutsatser är tydligt omhändertagna med reglering i plankartan eller återgivna i planbeskrivningen. Kommunen behöver till granskningskedet visa hur risken för skador på bebyggelsen vid ett 100-årsregn ska omhändertas.

Övriga synpunkter av betydelse för planens genomförbarhet

Hänsyn till artskydd och biotopskydd

Naturvärdesinventeringen (Calluna 2019) har utförts i november vilket normalt sett inte är den biologiskt mest aktiva perioden. En kompletterande inventering bör därför göras. Det bör i planbeskrivningen framgå att kommunen har beaktat artskyddet vad gäller såväl groddjur, fladdermöss som fåglar samt att kommunen vidare har tagit ställning till om planförslaget riskerar att utlösa förbuden enligt artskyddsförordningen. Flera alléer berörs, bl.a. alléer som finns på parkeringen, vilka omnämns i planhandlingarna. Kommunen behöver ta ställning till huruvida övriga alléer som finns inom planområdet omfattas av det generella biotopskyddet och ifall dessa kan komma att påverkas på ett sådant sätt att förbudet enligt biotopskyddsbestämmelserna utlöses.

Vattenskyddsområde

Som tidigare nämnts berörs planområdet av Frösundavik vattenskyddsområde. Enligt 4 § i skyddsföreskrifterna för Frösundavik vattenskyddsområde, får schaktning inte ske till en lägre nivå än motsvarande ca 1 meter över högsta naturliga grundvattnstånd. Länsstyrelsen kan i särskilda fall lämna tillstånd till uttag under nämnda

nivåer. Det anges vidare i skyddsföreskrifterna att schaktåterfyllning inte får ske med sådant material att grundvattenförorening kan bli följd. Detta ställer stora krav, inte bara i anläggningsskedet, utan på att den långsiktiga markanvändningen i området ska klara av skyddsföreskrifterna för vattenskyddsområdet. Med anledning av redovisade uppgifter i Tyréns rapport daterad den 3 juni 2020 ”Kompletterande grundvattenprovtagning Haga 2:8”, där det framkommit att bland annat PFAS har påträffats, bör kommunen redogöra för hur man ser på frågan hur vattenskyddsområdet påverkas av de planerade åtgärderna och vilka åtgärder som har inarbetats i planen för att tillgodose vattenskyddskraven.

I anläggningsskedet behöver provtagningar av grundvatten, eventuellt länshållningsvatten och schaktade jordmassor ske löpande i samband med schaktningsarbeten. Massor för schaktåterfyllning ska vara rena, så att risk för förorening av grundvatt-net inte föreligger.

I samband med kommande provtagning vid schaktning, ska eventuella föroreningshalter som ligger över Naturvårdsverkets generella riktvärden för förorenad mark, an-mälas till kommunens miljö- och hälsoskydds nämnd samt till Länsstyrelsen.

Förvaltningens kommentar:

Riksintresse för kulturmiljövård

Beträffande den berörda marken inom planområdet och planförslaget redovisas det tydligt i FÖP 2008 för Nationalstadsparken att planområdet inte ingår i markerat område för Riksintresse för kulturmiljövård. Planområdet ligger utanför det markerade området för kulturmiljövård vilket sannolikt indikerar att marken redan 2008 var att betrakta som ianspråktagen för andra ändamål och anläggningar. Se utdrag ur FÖP 2008 sid 33.

I motiveringen till riksintresset står att de båda slottsmiljöerna ”har ett nära samband med ett större område dominerat av kungarna och staten.” Detta uppfattar förvaltningen som ett större område än dessa två slottsmiljöer. Det står inte någonstans i motiverings- eller uttryckstexterna om något samband mellan de två slotten förutom i detta stora kungliga område. Detta stora kungliga område uppfattar förvaltningen som ett område som inkluderar hela Kungliga Djurgården och andra kungliga miljöer såsom Drottningholm, Stockholms slott och Rosendal, inte specifikt dessa två slott.

Eftersom det inte står något om sambanden mellan slotten specifikt kan en eventuell barriäreffekt inte bedömas som påtaglig skada enligt förvaltningens mening. Kulturmiljöutredning och MKB kompletteras avseende analys och bedömning av eventuella konsekvenser för riksintresset för Solna inför granskningen.

De funktionella sambanden, d.v.s. att man kan gå och röra sig genom området, mellan de två slottsmiljöerna är dock intakta och är tänkta att utvecklas med den nya planen. De visuella sambanden är svårare att förhålla sig till när de inte finns med i beskrivningstexterna för riksintresset för kulturmiljövården.

I uttrycket kan man tolka in Annelund som en av tillhörande byggnader till den engelska parken. Någon anlagd park har den här delen inte utgjort, utan denna del har utgjort en motsats till den tuktade och ”domesticerade” delen av Brunnsvikens engelska park.

Att bebyggelsen kan läsas ihop med motstående sidas bebyggelse kan vara negativt för kulturmiljövärdena men det eventuella uppkomna visuella sambandet kan inte härröras till motiv- och uttryckstext för riksintresset och kan av den anledningen inte leda till påtaglig skada.

Naturmiljö:

Till granskningen har bebyggelseförslaget omarbetats. Det nya bebyggelseförslaget omfattar 65% grönyta och sålunda 35% hårdgjorda ytor. I nuvarande situation (befintlig markparkering) omfattar grönytor 55% och sålunda 45% hårdgjorda ytor. Av ovanstående följer att grönytor i det nya planförslaget ökar gentemot dagens situation med markparkering på platsen.

I granskningsförslaget har den planerade kontorsbyggnaden minskats avsevärt gentemot samrådsförslaget. I samrådsförslaget löpte byggnaden ut i en gräsmark belägen mellan den befintliga grusade parkeringsytan och den dagvattendamm som ligger ca 70 meter norr om parkeringen. I det omarbetade förslaget har denna del av byggnaden tagits bort och dess gräns mot norr överensstämmer i stort med den grusade parkeringsytans nordgräns.

Det område som i Länsstyrelsens yttrande benämns som en "naturmiljö med buskage och ängsblommor och där bland annat en särskilt skyddsvärd ek finns utpekad" är identiskt med naturvärdesobjekt 1 i den tidigare genomförda naturvärdesinventeringen. Detta område har dock aldrig varit föremål för någon exploatering. Den yta som i det tidigare planförslaget föreslogs att exploateras ligger strax norr om den grusade parkeringsytan och utgörs av en trivial gräsmark, vilken befinner sig i en igenväxningsfas med uppkommande lövsly. Enstaka klenare träd finns i området och man kan se stubbar av träd som avverkats tidigare och forslats bort (troligen almar som dött av almsjukan). Denna yta avgränsades inte som något naturvärde vid naturvärdesinventeringen. I och med det omarbetade planförslaget så kommer inte denna yta att vara föremål för någon exploatering. Den eventuella funktion som livsmiljö och spridningsväg som ändå kan finnas kommer att kunna bevaras och förstärkas.

Nationalstadsparken 4 kap 7 § MB

Vad gäller frågan om att genomförande av planförslaget kommer att innebära att de äldre byggnaderna med tillhörande omgivande grönstruktur kommer att få en tillbakadragen och trängd ställning i närmiljön samt påverkan på kulturmiljön i området, samt att bebyggelsen skulle försvåra läsbarheten och den visuella kopplingen mellan Annelund och Linnéaholm samt Lingsgravplats, så finns en medvetenhet om den aspekten, vilken belysts i MKB:n men formulerat på lite annat sätt. Att förslagets påverkan i närmiljön skulle kunna innebära skada på Nationalstadsparken nämns dock inte i länsstyrelsens yttrande.

Fler vustudier har utförts, även från Hagaparken för att möjliggöra en bedömning av om den föreslagna bebyggelsen är skada på riksintresset. Dessa studier har inte visat att den föreslagna byggnadens volym, placering och utformning behöver förändras för att en påverkan på riksintresset för Nationalstadsparken ska undvikas. Studierna har visat att den föreslagna byggnaden inte syns från Hagaparken.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

2020 gjordes en dagvattenutredning av Tyréns (2020) utifrån befintliga förhållanden och dåvarande planförslag. Sedan dess har planförslaget ändrats och dagvattenutredningen (Afy 2021-06-07) har reviderats utifrån de nya förutsättningarna.

Sammanfattningsvis föreslås anläggning av tjocka, så kallade intensiva, gröna tak (100 mm, vattenhållande förmåga om ca 30%) på samtliga byggnadstak (undantaget takterrasser) för att fånga upp, magasinera och rena dagvatten som bildas på tak, vid upp till 20 mm nederbörd. Planerad angöringsväg i planområdets centrala del föreslås avledas via ränna i vägen till ett dike som leder ut i en skålad yta på ången längst i norr, där vattnet kan fördröjas och renas.

Vid kraftigare regn behöver dagvattnet avledas på ett kontrollerat sätt för att inte orsaka skador på byggnader och infrastruktur. Därav föreslås diken i planområdets västra och östra del som på ett kontrollerat sätt kan avleda större dagvattenflöden till den skållade ytan i planområdets norra del varefter det slutligen kan avledas till Brunnsviken i en egen ledning eller kopplas till befintligt dagvattennät.

Med den markanvändning som planeras samt den dagvattenhantering som föreslås kommer föroreningsexporten att minska jämfört med situationen innan exploatering. Exploateringen medför därför ökade möjligheter för kommunen att klara miljökvalitetsnormerna för recipienten Brunnsviken.

Byggnaden ska utformas för att kunna omhänderta kontaminerat släckvatten vid en eventuell brand. Vid brand i byggnaden kommer den största delen av vattnet att rinna neråt under dörrar och ner för trappor för att samlas upp i källaren. En mindre del vatten bedöms kunna hamna utanför byggnaden genom läckage eller stänk. Principskiss för släckvattenhanteringen samt beskrivning beskrivs vidare i PM Släckvattenhantering Haga 2:8 (2021-06-01).

Markföroreningar

Tillsynsmyndigheten i Solna stad har varit i kontakt med Länsstyrelsen i frågan om PFAS-11 och provtagningarna som gjorts. Tillsynsmyndighetens bedömning är nu att det inte behövs kompletteras med fler provpunkter för PFAS-11, då värdena som detekterades var så låga. Dock är det viktigt att PFAS-11 följs upp vid eventuell hanteringen av länshållningsvatten, vilket följs upp vid ett genomförande av detaljplanen.

Risk

Det finns en risk att en farligt gods-olycka skulle kunna ske i norrgående körfält på E4:an och sedan hamna inom påfarten, som i sin tur ligger närmare bebyggelsen än 30 meter. Detta har inte analyserats i rapporten. Till granskningen har planförslagets fotavtryck förändrats vilket innebär att i princip hela planförslaget ligger "bakom" påfartsrampen och staden bedömer således att detta inte länge är aktuellt. Solna stad vill tydliggöra att det finns avåkningskydd längs med E4:an/påfarten samt ett dike mellan E4:an och planområdet även efter påfarten i fråga. Detta har förtydligats i den uppdaterade riskutredningen.

Översvämning

Vid den tidigare planerade utformningen av byggnaden var risken stor att den befintliga dagvattendammen skulle svämma över och nå byggnaden vid ett skyfall med 100 års återkomsttid. Sedan dess har fasaden flyttats längre bort från dammen, ca 75 m. vilket innebär att risken för översvämning på grund av skyfall inte längre kvarstår. Inga vattennivåer når fasaden med föreslagen höjdsättning.

Artskydd och biotopskydd:

Den skyddade fågelart som påträffades under naturvärdesinventeringen var svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*. Arten är rödlistad som Nära hotad (NT) enligt den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2020). Vid naturvärdesinventeringen observerades en hane av arten sittande i en av de gamla lindarna i naturvärdesobjekt 3 i naturvärdesinventeringen. Efter att ha jagat insekter under några minuters tid flög fågeln med näbben full med insekter ner mot gårdsmiljön vid Annelunds herrgård (dvs utanför planområdet). Uppenbarligen fanns vid tidpunkten ett bo i det området, kanske i en uppsatt fågelholk, och naturvärdesobjekt 3 utgör således en födosökmiljö inom ett flugsnapparrevir. Det är troligt att arten även fortsättningsvis kommer att kunna utnyttja naturvärdesobjektet för födosöksändamål i och med att hela objektet kommer att bevaras. Det finns dessutom stor potential att arten kommer att få tillgång till nya födosökmiljöer i området. En relativt stor del av den grusade parkeringsytan som inte bebyggs kommer istället att omvandlas till grönyta med förstärkningsåtgärder med inriktning mot att gynna insektsförekomster.

Vad gäller groddjur så finns det resultat från en inventering som gjordes 2016 som visar på förekomster av mindre vattensalamander *Lissotriton vulgaris* i dagvattendammen belägen norr om planområdet (Salomonsson 2016). Det är därför troligt att de naturmiljöer som finns inom planområdet kan utgöra födosöks- och/eller övervintringshabitat för mindre vattensalamander. Troligt är dock att arten inte kommer att påverkas negativt av detaljplanen, eftersom inga naturmiljöer kommer att försvinna. Tvärtom finns goda möjligheter att förstärka planområdets kvaliteter för groddjur, eftersom de förstärkningsåtgärder som planeras för planområdets grönytor syftar till att gynna insekter. Sådana åtgärder kan exempelvis omfatta att skapa blomrika ytor och att placera ut död ved. Denna typ av åtgärder gynnar även groddjur.

Under våren och försommaren 2021 har en manuell fladdermusinventering genomförts inom området. Utifrån tillgänglig information från dels en skrivbordsstudie, dels den manuella fladdermusinventeringen bedöms det område som exploateras vara av mindre vikt för fladdermöss. Däremot är kringliggande träd och angränsande naturområden intressanta för fladdermöss, både för transport och födosök. En exploatering av den grusade parkeringsplatsen har troligen ingen negativ påverkan på fladdermusfaunan i området. Det är däremot värt att nämna att belysning utomhus bör minimeras och anpassas så det inte blir ytterligare spridning av ljus i kringliggande naturområden.

Naturvärdesinventeringen utfördes ursprungligen i november 2019. En kompletterande inventering gjordes i juni 2020, då ett flertal ytterligare naturvärdsarter påträffades och några naturvärdesklassningar som tidigare hade preliminärbedömts kunde fastställas. Efter denna kompletterande inventering kompletterades rapporten med de nytillkomna artförekomsterna och naturvärdesklassningarna. I rapporten nämns även att de alléer som finns inom naturvärdesobjekt 2 och 3 omfattas av det generella biotopskyddet. De alléer som finns på själva parkeringsytan omfattas sannolikt inte av det generella biotopskyddet, eftersom de inte bör räknas som vuxna träd (> 30 år).

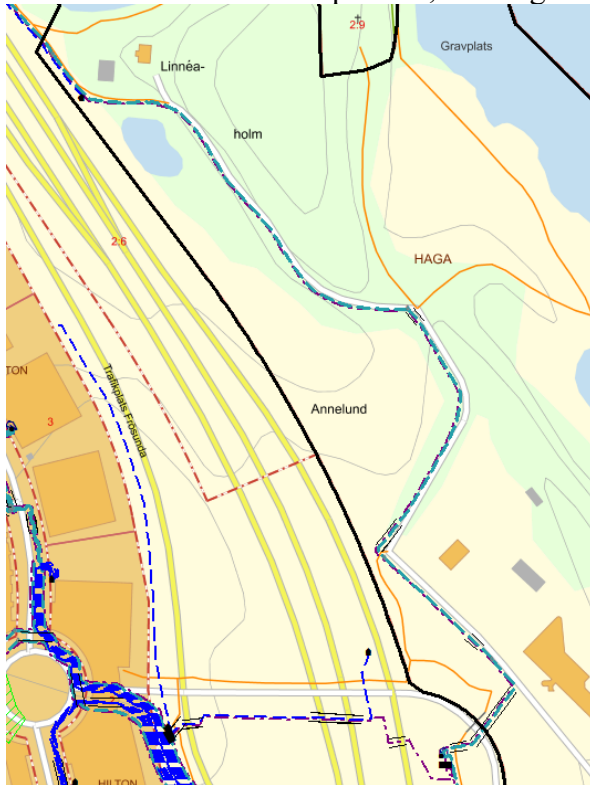
I det omarbetade planförslaget ökar förhållandet mellan grönyta och hårdgjord yta. Detta bedömer förvaltningen skapar goda möjligheter att förstärka biologisk spridning inom planområdet. Dessutom kommer även förstärkningsåtgärder att

genomföras i den svaga spridningslänken vid Brunnsviken norr om Frösundavik. Som helhet skulle detta förstärka hela områdets förutsättningar för spridning.

Vattenfall eldistribution

I planbeskrivningen anges att de nya byggnaderna kommer anslutas till befintligt nät och att det finns en nätstation i området. Projektplaneraren som är ansvarig för aktuellt område meddelar att den befintliga nätstationen inte räcker till för de nya byggnaderna och önskar att kommunen förser plankartan med ett E-område. Vattenfall Eldistribution AB behöver de rätta förutsättningarna för att kunna bidra med ett bra elnät. Vattenfall Eldistribution AB önskar att kommunen vidareutvecklar texten kring nätstationen i planbeskrivningen och tankarna kring lösandet av elnätet samt nätstationen. Riktlinjer för nätstationer bifogas i yttrandet.

I plankartan framgår ett U-område över befintlig 24 kV markkabel som uppskattas vara cirka 10 meter brett samt ytterligare område med prickad mark. Detta ser Vattenfall Eldistribution AB positivt, då det ger ett skydd för befintlig markkabel.



Figur 1, karta som visar ledningar i området.

Vattenfalls riktlinjer är att ett U-område ska anges mitt över markkabeln med minst 2 meter på vardera sida om markkabelns yttersta faser. Inom kvartersmark ska U-området vara prickad mark. Inom detta område får byggnad inte uppföras eller markanläggning t.ex träd och buskar planteras. Om växtlighet i form av buskar och prydnadsväxter planteras inom detta område kan Vattenfall vara tvungen att flytta dessa vid en eventuell åtgärd på Vattenfalls markkabel vid t.ex. en driftstörning på markkabeln. Aktuella markanläggningar kan därvid skadas. Vattenfall skall i sådant fall hållas skadeslöst.

Förvaltningens kommentar: Plankartan hade redan i samrådet ett E-område. Eventuell flytt och omläggning av befintliga ledningar bekostas av exploitören. För övrigt så är avtalet klart mellan fastighetsägaren och Vattenfall rörande den planerade utbyggnaden av kraftnätet.

Solna vatten har befintlig ledning för spillvatten i konflikt med planerad bebyggelse. Den behöver flyttas till nytt läge. Exploatören måste utreda att en flytt av ledningen är möjlig att genomföra och att det finns utrymme att flytta den till. Sådan flytt ska ske på bekostnad av exploatören. Ett avtal mellan exploatören och Solna Vatten AB gällande ledningsflytt måste tecknas innan planen kan antas.

Solna Vatten har inom detaljplanen befintlig ledning för spillvatten som inte ligger inom ett u-område. I planen behöver u-område för ledningen läggas till. Alternativt flytta ledningen till nytt läge inom u-område. Exploatören måste då utreda att en flytt av ledningen är möjlig att genomföra och att det finns utrymme att flytta den till. Sådan flytt ska ske på bekostnad av exploatören. Ett avtal mellan exploatören och Solna Vatten AB gällande ledningsflytt måste tecknas innan planen kan antas. U-område behövs för befintliga vattenledningar i södra delen.

Befintliga vattenledningar behöver vara lättåtkomliga. Det är därför inte lämpligt att anlägga en trappa över befintlig vattenledning.

U-område krävs om de allmänna VA-ledningarna ligger inom kvartersmark. Det är oklart om kapaciteten i spillvattenledningen och pumpstationen (pumpar, pumpsump och tryckledning) räcker för den nya exploateringen. Exploatören behöver utreda om det finns tillräcklig kapacitet i spillvattenledningen och pumpstationen.

Då dagvatten tas omhand inom den egna fastigheten kommer Solna Vatten inte dra fram någon dagvattenledning till fastigheten. Vid en eventuell fastighetsavstyckning måste dagvattenavledningen regleras mellan fastigheterna. Förbindelsepunkt för vatten kan upprättas vid Solna Vattens befintliga vattenledning.

Träd samt anläggningar för omhändertagande av dagvatten (tex skelettjordar, växtbäddar och avsättningsmagasin) får inte placeras över VA-ledningar eller så att åtkomsten till VA-ledningarna begränsas. De får heller inte riskera att orsaka någon skada på VA-ledningarna.

Det är viktigt att höjdsättning av bebyggelse och mark sker på ett sådant sätt att viktiga funktioner inte riskerar att skadas vid större regn.

Förvaltningens kommentar: U-området kommer att utökas så att alla Solna vattens ledningar omfattas av det. Vad gäller kapaciteten på spillvattenledningsnätet så har Solna vatten påbörjat en kapacitetsutredning för att klargöra behovet av utökning. Den föreslagna trappan som ligger över vattenledningen utformas med ett vilplan i markgrus. På så sätt kommer Solna Vatten enkelt åt sina ledningar om dessa behöver grävas upp.

Eventuell flytt och omläggning av ledningar bekostas av exploatören. Ett avtal kommer att upprättas mellan Solna Vatten och exploatören innan detaljplanen antas.

Norrenergi har befintliga fjärrvärmeledningar i anslutning till området Haga 2:8. Befintliga värmeledningar bör klara den nu planerade expansionen.

Förvaltningens kommentar: Synpunkt noteras.

Skanova har mark- och tunnelförlagda teleanläggningar som berörs av planen.

I dagsläget är det svårt att beskriva hur dessa påverkas av planen men förväntar att åtgärder kring teleledningar samt eventuella nya serviser bevakas under lednings-samordningen.

Dock önskar Skanova att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Denna ståndpunkt skall noteras i planhandlingarna. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Förvaltningens kommentar: *Eventuell flytt och omläggning bekostas av exploatören.*

Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nedan belyses planens miljö- och hälsopåverkan ur miljöövervakningsperspektiv.

Miljöövervakningsenheten (MÖ) delar planenhetens bedömning att genomförandet av planen antas medföra betydande miljöpåverkan. MÖ delar också bedömningen av vilka frågor som är betydande och anser att relevanta miljöfrågor har behandlats i MKB:n.

Kunglig nationalstadspark – bedömning

Lagstiftningen för Kungliga nationalstadsparken är strikt vad gäller intrång i naturmiljö och kulturlandskap. För att det ska vara möjligt att uppföra ny bebyggelse i ett område i nationalstadsparken är det nödvändigt att i planen med all önskvärd tydlighet visa (bevisa) att intrång inte sker.

MÖ gör bedömningen att ytterligare anpassningar av projektet till platsens förutsättningar kan behöva prövas med tanke på nationalstadsparkens värden och skyddsstatus.

Landskap och upplevelse – bedömning

Samrådshandlingarna visar på ett pedagogiskt sätt att de föreslagna byggnaderna har anpassats så att de inte kommer att synas ovanför trädtopparna på håll, från viktiga utblickspunkter i Kungliga nationalstadsparken. MÖ bedömer att tack vare det begränsas påverkan på upplevelsevärdet till lokal påverkan.

Den föreslagna kontorsbebyggelsen uppförs i en omfattning som lokalt ger en landskapsförändring och förändring av upplevelsen. Förändringen påverkar dels upplevelsen inifrån parken, i planområdets närområde, och dels upplevelsen från Uppsalavägen.

Med föreslagen bebyggelse kommer dagens vy att skymmas och sikten förkortas. MÖ bedömer att den så kallade paviljongen kommer att skymma sikten på en lång sträcka av gång- och cykelvägen. MÖ anser att paviljongen kan komma att ge ett påträngande intryck, även med det sluttande grästaket, i och med att byggnaden ligger så pass långt in i nationalstadsparken. MÖ bedömer att kontorsbyggnaden utmed E4:an också kan komma att upplevas påträngande när man som promenerande eller cyklande närmar sig söderifrån och även en bit in i allén. Även vid passage från norr, kan kontorsbyggnaden komma att upplevas påträngande, då utrymmet mellan gång- och cykelvägen samt kontorsfasaden blir litet.

Landskap och spridningsvägar – bedömning

Planområdet är delvis redan taget i anspråk genom parkeringen, varför det kan tyckas ha begränsat värde för biologisk mångfald. Platsen för detaljplanen sammanfaller samtidigt med ett svagt nordsydligt spridningsstråk mellan Haga-området och Ulriksdals-området och även ett stråk i väst-östlig riktning, via Polska udden till Tivoli-halvön och Norra Djurgården. Det svaga sambandet som planområdet är en del av skulle behöva förstärkas. MÖ bedömer att nuvarande planförslag innebär en viss försvagning och att framtida möjligheter till förstärkning inom planområdet begränsas. Landskapsanalysen har inte med dessa som spridningssamband, vilket beror på att de är så svaga att med de avståndskriterier som bestämts för analysen faller de inte ut. Det hindrar inte att vissa arter och individer ändå kan nyttja dessa, om än sporadiskt. MÖ betraktar dem som svaga spridningssamband.

Naturvärden och biologisk mångfald – bedömning

Lagstiftningen för den Kungliga nationalstadsparken samt den tilläggsplan för trädskydd som där finns inom planlagda områden ger ett starkt skydd för naturen, varför MÖ bedömer att det behöver säkerställas att skyddsvärda träd inte på något sätt skadas. Detta för att det ska kunna tolkas som att detaljplanen inte gör intrång i naturmiljön.

Jätteeken i östra kanten och de stora lindarna i sydvästra kanten är de mest värdefulla träden inom planområdet, från naturvärdessynpunkt, vilket också uppmärksammats i MKB:n. Det är därför särskilt viktigt att dessa inte påverkas negativt. MÖ anser att det innebär att schaktning, anläggning eller byggnation inte sker inom jätteekens rotsystem eller krona. Det är likaså nödvändigt att visa att den nu solbelysta jätteeken inte kommer att skuggas av planerad bebyggelse och anläggningar. I och med att detta är i Kungliga nationalstadsparken räcker det inte att använda trädflyttningsformeln som skyddsavstånd. Vid flytt av träd är det inte alla träd som överlever. Skyddsavståndet behöver vara större än så. På liknande sätt behöver de stora lindarnas rotsystem och kronor skyddas.

Allén är biotopskyddad och flera av alléträden uppvisar egenskaper som gör dem värdefulla från naturvärdessynpunkt. I en av illustrationerna ser det ut som om paviljongens sluttande tak går ända fram till stammarna i allén. MÖ vill uppmärksamma om att det är nödvändigt att ha ett större skyddsavstånd till alléträden.

De träd, i planområdets norra del, som skulle fällas vid ett genomförande av detaljplanen är i flera fall större än 40 cm i stamdiameter, vilket innebär att de oavsett trädslag räknas som skyddsvärda träd och att de är skyddade genom nationalstadsparkens tilläggsplan för trädskydd. Ett av dessa träd är en ek, vars stamdiameter är över 50 cm. MÖ bedömer att återplantering med träd av mindre dimensioner inte skulle ge fullgod kompensation.

I och med att marken i den norra delen av planområdet är beväxt och att den innehåller träd som är betydligt större än sly är det tveksamt att räkna området som ej naturlandskap.

Förslag till åtgärder – bedömning

Med tanke på detaljplanens läge anser MÖ att det skulle vara rimligt att projektet bidrar till att stärka de svaga biologiska spridningssamband som planområdet är en del av. I norra och östra delen av planområdet skulle åtgärder kunna göras genom att återskapa natur med naturvärden, vilket skulle stärka sambandet genom att förbättra

den del som ligger just intill den smalaste delen. Det skulle samtidigt öka de rekreativa värdena. I den smalaste delen av spridningssambandet, norr om planområdet, utmed Brunnsvikens strand finns ett stort behov av förstärkningsåtgärder, vilket har uppmärksamrats i förarbetena till planen.

Skadebegränsande åtgärder:

- Gör väl tilltagna skyddsavstånd för skyddsvärda träd, där hela trädens rotsystem och kronor omfattas.
- Minska byggnationens markanspråk/fotavtryck och skapa ett större respektavstånd till de utpekade kulturmiljöerna och gångstråken och cykelstråket.
- Utforma kontorsbyggnaden på sådant sätt att den ger ett grönskande intryck.

Kompenserande åtgärder, för att byggandet sker i Kungliga nationalstadsparken:

- Gör åtgärder inom planområdet för att stärka spridningssambandet. Lämpligt fokus för förstärkningsåtgärder är eklevande insekter och pollinerande insekter.
- Gör åtgärder för att stärka spridningssambandet utanför planområdet norrut, utmed Brunnsvikens strand.

Dagvatten och skyfall – bedömning

MÖ stöder dagvattenutredningens förslag till fördröjning och rening av dagvattnet. Diket med fördämningar är ett kreativt och bra sätt att ta till vara potentialen för rening och fördröjning.

Oavsett hur flödet från planområdet rinner idag är det av stor vikt att topografin och hanteringen av dagvatten och skyfall utformas på sådant sätt att vatten från planområdet efter planens genomförande inte rinner in i den intilliggande reningsdammen för trafikdagvatten från E4:an, Linneaholms dagvattendamm. Detta även vid kraftiga regn. Utspädning av trafikdagvatten med renare vatten ger en försämrad reningsgrad. I det fortsatta arbetet är det därför viktigt att närmare studera avledningen från området, så att det blir möjligt att avleda vattnet utan att det rinner till Linneaholms dagvattendamm.

Mark och grundvatten – bedömning

Då området under lång tid har använts som parkering är det inte förvånande att förhöjda halter av olika miljöstörande ämnen har påträffats. En fortsatt dialog behöver föras med miljö- och byggnadsförvaltningens miljöskydds-enhet om frågorna kring föroreningarna.

Då brandsläckning kan orsaka att miljögifter, så som PFOS, läcker till mark och grundvatten, och planområdet ligger på del av åsen (grundvattenförekomst), är det viktigt att säkerställa att alla verkningsfulla åtgärder är vidtagna för att förhindra spridning av kemikalier från släckvatten till grundvattnet. Den här frågan behöver följas med i det fortsatta arbetet och utredas ännu närmare. Lerlagrets detaljerade utbredning, täckningsgrad och tätningsförmåga är väsentligt att studera, liksom eventuella risker för att vid anläggningsarbeten skada lerlagrets tätningsförmåga.

Trafikbuller – bedömning

Den föreslagna långsgående kontorsbyggnaden utmed Uppsalavägen/E4:an ger en starkt bullerskärmande effekt på närområdet, vilket är positivt för det geografiska område som får sänkta bullernivåer.

I och med att den bullerskyddande effekten avtar med avståndet skulle det ge störst allmän nytta om det ljuddämpade området inte används för bebyggelse, utan istället för naturvistelse.

MÖ bedömer att det är oproblematiskt att genom god ljudisolering åstadkomma en tyst inomhusmiljö i kontorsbyggnaden, trots det starka trafikbullret från E4:an.

Luft – bedömning

Utifrån det underlag som finns framme gör MÖ preliminärt bedömningen att MKB:ns redovisning är trolig. I det fortsatta planarbetet kan det ändå vara önskvärt att låta utreda frågan, så att en säkrare bedömning kan göras.

Hållbart byggande – bedömning

Ett miljöprogram för projektet ska tas fram och i detta bör olika miljöaspekter utvecklas vidare. Särskilt bör frågor som är av betydelse för Kungliga nationalstadsparkens värden fördjupas och utvecklas. Skydd av träd och vegetation under byggnadstiden är en sådan fråga.

Generella frågor som bör utvecklas i miljöprogrammet är bland annat energihushållning och lokal förnybar energiproduktion. Materialval är både en generell hälso- och miljöfråga och en fråga som rör Kungliga nationalstadsparken mer specifikt, när det gäller utvändiga material.

MÖ vill uppmärksamma om att ”utkragande fönster” (sid 18 i planbeskrivningen) är en potentiell energitjuv. Därutöver påverkar storleken på fönster/glaspartier värmeinstrålningen från solljuset och därmed inomhustemperaturen, eller energiåtgången för kylning, under den varma årstiden, liksom det påverkar värmeförlusten och energiåtgången för uppvärmning under den kalla årstiden.

Övrigt

I tidigare detaljplaner för Frösunda har möjliggjorts att anlägga en gång- och cykelbro över E4:an som skulle landa ungefär i norra delen av planområdet. Ur rekreationssynpunkt bör frågan uppmärksammas i det fortsatta planarbetet.

Förvaltningens kommentar:

Natur och vegetation

Efter samrådet har bebyggelseförslaget ändrats så att endast 3st träd bedöms bli berörda. I övrigt se kommentar till länsstyrelsen.

Kunglig Nationalstadspark

Avsnittet har utvecklats i MKB:n med anledning av det omarbetade förslaget och dess påverkan på Nationalstadsparken.

Landskap och upplevelse

Inför granskningen har planförslaget omarbetats och anpassats ytterligare till Nationalstadsparken.

Landskap och spridningsvägar

Spridningsvägarna förstärks sett till det justerade planförslaget. Det finns utvecklat i PM Naturmiljö (2021-05-27). Byggnaden dras tillbaka i norr, byggnadens fotavtryck utanför grusparkeringen är mycket begränsat. Utöver det har paviljongbyggnaden tagits bort, endast en underbyggnad som i princip följer dagens marktopografi kvarstår. I det omarbetade planförslaget ökar förhållandet mellan grönyta och

hårdgjord yta. Detta borde ge förutsättningar för förstärkt spridning inom planområdet. Dessutom kommer även förstärkningsåtgärder att genomföras i den svaga spridningslänken vid Brunnsviken norr om Frösundavik. Som helhet skulle detta förstärka hela områdets förutsättningar för spridning.

Dagvatten och skyfall

Se svar till länsstyrelsen.

Mark och grundvatten

Tillsynsmyndigheten i Solna stad har varit i kontakt med Länsstyrelsen i frågan om PFAS-11 och provtagningarna som gjorts. Tillsynsmyndighetens bedömning är nu att det inte behövs kompletteras med fler provpunkter för PFAS-11, då värdena som detekterades var så låga. Dock är det viktigt att PFAS-11 följs upp vid eventuell hanteringen av länshållningsvatten, vilket följs upp vid ett genomförande av detaljplanen.

Byggnaden ska utformas för att kunna omhänderta kontaminerat släckvatten vid en eventuell brand. Vid brand i byggnaden kommer den största delen av vattnet följa gravitationen och rinna neråt under dörrar och ner för trappor för att samlas upp i källaren. En mindre del vatten bedöms kunna hamna utanför byggnaden genom läckage eller stänk. Vid brand kommer sprinkleranläggningen aktiveras som antas kontrollera branden till räddningstjänsten är på plats. När räddningstjänst anländer kommer invändig släckning påbörjas. Eftersom byggnaden är skyddad med automatiskt sprinklersystem antas inte räddningstjänstens släckningsinsats kräva några större mängder vatten för att släcka branden. Principskiss för släckvattenhanteringen samt beskrivning beskrivs vidare i PM Släckvattenhantering Haga 2:8 (2021-06-01).

Luft

Sammantaget bedöms halterna av föroreningarna PM10 och NO2 inom planområdet klara miljökvalitetnormen år 2030 men inte miljökvalitetmålet. Luftintag på parksidan av byggnaden säkerställer att luft med lägsta halter används. Nivåerna är där jämförbara med 2020 års beräkningar - respektive intervalls lägre siffror.

Buller

Bullerutredningen (Akustikbyrån 210525) har reviderats utifrån det nya krympta förslaget. Ljudnivåer i nära anslutning bakom tänkta nya huskroppar beräknas sjunka med upp till 24 dB om föreslagna byggnader uppförs. Som en upplevd skillnad är detta en högst betydande påverkan på ljudmiljön. Stora delar bakom den planerade byggnaden förväntas ha en sänkning av den ekvivalenta ljudnivån med ca 10 dB. Effekten av skärmningen avtar ju längre bort från huskroppen man kommer att befinna sig och avtar samtidigt norr och söder om den nya byggnaden. För att åskådliggöra skillnader i ljudnivå har vi också lagt till en bullerutbredningsbilaga (bilaga5) som endast redovisar skillnader i ljudnivå på markplan. Med trafikbuller från motorväg som störningskälla kan 3-4 dB upplevas som en halvering av ljudnivån.

Storstockholms brandförsvär

Transport av farligt gods

Länsstyrelsen har angivna rekommendationer avseende skyddsavstånd som riskreducerande åtgärd vilket kan vara vägledande i riskbedömningen. För aktuell typ av bebyggelse rekommenderar Länsstyrelsen ett skyddsavstånd som riskreducerande åtgärd om 40 meter från väggkant. Detta avstånd kan minskas om risknivån visas vara

låg alternativt om kompletterande riskreducerande åtgärder införs. Observera att skyddsavstånd är generellt att föredra framför andra riskreducerande åtgärder. Gällande antagen fördelning av farligt gods på E4 förbi planområdet anser SSBF att ett nationellt snitt om 10% gas låter lågt. SSBF anser också att statistik från TRAFKA bör nyttjas även efter år 2015 samt att hänsyn bör tas till en eventuell framtida förändring. Antagandet om 54% giftig gas och 12% brandfarlig gas av ADR-S klass 2 verkar felaktigt och bör undersökas. Fördelning från MSB år 2006 för transporter av farligt gods var 23,6% brandfarlig gas och 0,2% giftig gas av totala mängder ADR-S klass 2.

SSBF önskar specifikt att antaganden kring explosiva ämnen (ADR-S klass 1) och brandfarlig gas (ADR-S klass 2.1) tydliggörs eftersom dessa konsekvenser brukar ha påverkan bortom 30 meter, men inte bedömts påverka bebyggelsen i denna plan. Vid olyckor med explosiva varor eller brandfarlig gas kan personer omkomma både till följd av strålning, tryck och splitter. Hur personer påverkas av olyckor med explosiva ämnen och brandfarlig gas är avgörande för resultatet i rapporten.

De åtgärder som föreslås bedöms i riskbedömningen främst ha effekt på giftig gas. Giftig gas har långa konsekvensområden och det är därför oklart för SSBF varför det enbart föreslås åtgärder på bebyggelse närmst vägen, då det inom konsekvensområdet finns en stor mängd personer som befinner sig inomhus i bebyggelse som inte omfattas av åtgärderna. SSBF anser att de är vanskligt att försöka bevisa att luftintag 8 meter upp räcker och undrar varför det inte är möjligt att i detaljplan reglera ventilation bort från vägen. Det framgår inte vilken gas konsulten har räknat med och SSBF vill påpeka att giftiga gaser skiljer sig åt i egenskaper och att vissa är giftiga vid väldigt låga koncentrationer (ppm). SSBF vill även påpeka att bortvänd ventilation inte har så stor effekt om fönster tillåts vara öppna.

SSBF vill även påtala att det är en låg olyckskvot som nyttjas vilket får en stor påverkan på individrisken och samhällsrisken. "Standard" enligt VTI-modellen⁶ för motorväg och 70 km/h är 0,6, i detta fall är antaget värde en 10-potens lägre. Antagen olycksfrekvens justeras sedan ned ytterligare med avseende på singelolyckor i Bilaga C, Avsnitt C.4.2 Olycksfrekvens. Det kan vara relevant att göra en känslighetsanalys på detta då även fler fordon på vägen år 2040 kan resultera i en högre olycksfrekvens.

Vidare råder det oklarheter i personantal som tillämpas för området. Enligt riskanalysen ansätts 5000 personer/km². Det förefaller lågt, då det planeras för 25000 BTA kontorsyta inom ram för planen, vilket i sig skulle kunna inrymma ca 2500 personer baserat på beräkningsgrund i Brandskyddshandboken (0,1/m²). Förvisso är det mycket obebyggda ytor öster om E4 i anslutning till planområdet, men för scenarion som är cirkulära, kommer även västra sidan omfattas, vilken är mycket mer tätbebyggd. Resonemang runt val av personantal bör därför förtydligas, för att undvika att samhällsrisken underskattas.

Möjlighet till räddningsinsatser

I samband med släckinsats måste framkomlighet till byggnader för SSBF:s räddningsfordon beaktas. Enligt Boverkets byggregler bör avståndet mellan körbar väg och byggnadens angreppspunkt för räddningsinsats inte överstiga 50 meter. Med angreppspunkt för räddningsinsats menas entréer/tillträdesvägar till byggnadens olika delar. Detta är i grunden en projekteringsfråga, men den bör möjliggöras i plan. I

SSBF:s vägledningsdokument VL2014-097 beskrivs de förutsättningar som krävs för SSBF:s framkomlighet.

Brandvatten

Vid planering av ny bebyggelse behöver hänsyn tas till tillgång av brandvatten. Utifrån SSBF:s underlag ser det ut som att brandpostsystemet i området är glest. SSBF anser följaktligen att behovet av nya brandposter i området bör ses över i samråd med förvaltaren av brandpostnätet. För ett konventionellt brandpostsystem rekommenderar SSBF ett avstånd om 75 meter från brandpost till uppställningsplats för räddningsfordon, dvs. 150 meter mellan två brandposter. Mer information om SSBF:s syn gällande brandvatten finns i vägledningsdokument VL2014-128.

Förvaltningens kommentar:

Gällande antagandet om det nationella snittet kring ca 10 % gas så avser detta viktprocent. Som andel av antal transporter utgör det ca 16 procent. Den rapport som SSBF hänvisar till (MSB 2006) anger en andel om ca 8 % gas. Vad gäller statistik från TRAFKA (Trafikanalys) så har konsulten använt statistik fram till och med år 2017 i beräkningarna. Detta har uppdaterats i riskutredningen.

Avseende delmängder av olika typer av gaser har utredningen utgått från de förutsättningar som tagits fram i arbetet med RIKTSAM (Länsstyrelsen i Skåne läns riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen). Fördelningen från MSB 2006 är i sig ett stickprov under en enskild månad år 2006, som baseras på en enkätundersökning till ett urval av företag. Det kan således ifrågasättas om detta ger en mer "sanningsenlig" bild. En känslighetsanalys har utförts efter samrådet, då parametrar har ändrats och följer SSBF:s förslag. Resultatet från känslighetsanalys redovisas i "Svars-PM Briab". Diagrammet i rapporten visar att med SSBF:s förslag på indata, blir risken lägre än vad vi redovisar i vår rapport. I riskutredning är räknat med "värre" indata som resulterar i något högre risk. Därmed bedöms resultatet i rapporten som robust ("på den säkra sidan").

De variabler som påverkar riskbedömningen mest är utsläppets källstyrka (hålstorlek), vindhastighet och atmosfärens stabilitet. De två sistnämnda variablerna har bestämts med hjälp av generell väderstatistik och bedöms vara robusta i sammanhanget. Källstyrkan bygger på antaganden med ett relativt begränsat kunskapsunderlag. I föreliggande riskanalys används dock källstyrkor som klart överstiger värden som går att finna i andra vägledning och rekommendationer. Rekommendationerna i rapporten bedöms vara tillräckligt robusta och inte nödvändiga att justera.

Explosioner har en längre påverkan än 30 meter, och dessa kan absolut påverka den planerade bebyggelsen. Det är dock ett antal punkter som måste tas hänsyn till vad gäller explosioner för aktuell plan (och i många fall även generellt):

- *Explosioner med ADR-S klass 1 och ADR-S klass 2.1 är mycket ovanliga. Detta visar sig i riskberäkningar och det har också visat sig empiriskt. Se även Figur 2 där mängden ADR-S klass 2.1 är ökad. Risknivån påverkas inte nämnvärt, den har till och med blivit lägre pga. mindre mängd giftig gas, vilket till stor del beror på att sannolikheten för olyckan från början är så liten. För ADR-S klass 1 är sannolikheten för explosion ännu lägre.*

- *Det är problematiskt att införa skyddsåtgärder för explosioner. Det är ofta dyrt och försvårar exploatering. Slutsatsen i denna riskbedömning, men i också många andra liknande planarbeten, har landat i att det inte är motiverat ur ett kostnads-nyttoperspektiv.*
- *För aktuellt planförslag finns påfartsrampen som fysiskt skyddar byggnaden mot explosioner och även andra olyckor. Detta i sig borde vara tillräckligt för att motivera att inga ytterligare riskreducerande åtgärder mot explosion bör vara aktuellt. Detta är särskilt relevant nu efter samrådet då byggnadens fotavtryck minskats.*

Beräkningsmodeller tar hänsyn både till tryck och strålning. Splitter är dock svårare att göra bedömningar och beräkningar för, men detta tas indirekt hänsyn till då alla personer inom kritiska nivåer avseende tryck och strålning antas omkomma i beräkningarna.

Skyddsåtgärden med utrymningsvägar på sida bort från E4:an införs som planbestämmelse för hela planområdet.

Exploatören avser att installera frånvänd tilluft enligt SSBF:s önskemål, vilket således borde vara tillräckligt. Riskutredningen har förtydligats gällande detta.

Förvaltningen bedömer inte att krav på stängda fönster är nödvändigt för denna typ av byggnad. Det är kontor, och fönster i kontor brukar normalt vara stängda för att inte påverka byggnadens eget luftbehandlingssystem. Byggnaden ligger också nära E4:an, med relativt höga bullernivåer, vilket ytterligare borde leda till att fönster mot vägen inte kommer hållas öppna.

Den statistik som använts kommer från STRADA, alltså statistik kring aktuella olyckor längs med vägsträckan i fråga, vilket bör ge en bra och lokal riskbild. VTI-modellen som SSBF hänvisar till kommer från 90-talet och mycket har hänt med trafiksäkerheten sen dess. Det rekommenderas i den rapport som SSBF hänvisar till, från Statens räddningsverk 1996, att faktiska data kring trafikolyckor ska nyttjas för att beräkna en olyckskvot, i stället för schablonvärden.

På västra sidan om E4:an är det relativt tätbebyggt, och persontätheten bedöms grovt till ca 7500 pers/km². På östra sidan om E4:an är persontätheten mycket lägre utifrån det faktum att större delen av området är grönområde och att Brunnsviken ligger där. Att anta ett värde om maximalt 2500 pers/km² för denna sida borde vara rimligt. Således anser förvaltningen att 5000 pers/km², som medeltal, är rimligt för att ge en representativ bild av samhällsrisk som helhet.

I och med att fotavtrycket för aktuell bebyggelse har minskats, kommer även mängden personer att minska inom det nya planområdet. Detta gör aktuella antaganden ännu mer relevanta.

Lantmäteriet Vid genomgång av planförslagets handlingar) har följande noterats: För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras. I planbeskrivningen anges att kommunen är huvudman för allmän plats, men ingen allmän plats återfinns inom planen.

Förvaltningens kommentar: *Det stämmer att det inte finns någon allmän plats inom planområdet. Planbeskrivningen har reviderats.*

Trafikverket Planområdet gränsar till väganläggning E4 som är utpekad som riksintresse för kommunikation. Det ligger även inom riksintresse Bromma flygplats hinderyta. Trafikverket har följande synpunkter på planförslaget.

Övergripande

Generellt anser Trafikverket att det ska vara bebyggelsefritt 25 meter från en motorvägsramp och 35 meter från motorväg. På denna plats går det dock att göra ett avsteg utifrån den nu tänkta bebyggelsen och under förutsättning att E4 inte påverkas. Det gäller hela vägområdet d.v.s. även den vall som ligger mellan E4 och planområdet, att vallen och E4 inte påverkas behöver tydliggöras i planhandlingarna.

Plankarta

Trafikverket anser att E4 vägområde ej ska planläggas. I Nuvarande förslag ingår vägområdet i vissa delar av planområdet. Trafikverket anser att det bör tydliggöras än mer att friskluftsintag inte placeras mot E4. Exempelvis under skydd mot störningar att det är ett skall krav att friskluftsintag placeras bort från E4.

Förvaltningens kommentar:

Planområdesgränsen justeras så att Trafikverkets fastighet ligger utanför planområdet. Plankartan justeras avseende planbestämmelsen som reglerar placering av friskluftsintag. Alla riskreducerande åtgärder så som vallen, den "upphöjda" påfart (som bildar en ännu större vall) samt befintliga avåkningsskydd ska inte påverkas av planen. Detta för att säkerställa de förutsättningar som varit en del av riskutredningen och dess slutsatser.

Remissinstanser som inte har någon erinran mot planen:

- Luftfartsverket
- Region Stockholm, Trafikförvaltningen
- Stockholm Exergi

Remissinstanser som inte har svarat på remissen:

- Försvarsmakten
- Fortum
- Norrvatten
- Stokab
- Telenor
- Colt Telecom AB
- TDC Song
- Polismyndigheten i Stockholms län
- Kommunstyrelsen
- Skolnämnden
- Kultur- och fritidsnämnden
- Tekniska nämnden, stadsmiljö
- Hyresgästföreningen i Solna
- Rådet för funktionshinderfrågor
- Fastighetsägareföreningen
- Förpackning- och tidningsinsamlingen
- Solna Hembygdsförening
- Haga-Brunnsvikens vänner
- Villaägareföreningen
- Fullmäktigegrupperna: m, s, l, v, mp, kd, c, sd

Sakägare enligt fastighetsförteckningen samt övriga

Naturskyddsföreningen Solna Sundbyberg

Förslaget att bygga ännu en stor kontorsfastighet i Solna väcker frågor. I en branschrapport publicerad av Ingenjörsvetenskapsakademien konstaterades redan innan pandemin att kontor i Sverige nyttjas i snitt 10 procent av tiden, och att all kontorsyta som behövs i framtiden redan är byggd. Coronapandemin påskyndar en utveckling som pågått under en längre tid, där vi ser en minskning av efterfrågan på kontor. Flera amerikanska techbolag har beslutat att permanent stänga ner eller kraftigt minska ner sina kontor, och analytiker anser att andra arbetsgivare i snabb takt kommer att följa efter, när distansarbetet har blivit det "nya normala".

Under året 2020 har det visat sig att naturen är viktigare än någonsin för Solnaborna och att våra grönområden och parker fyller många viktiga funktioner. Närnatur i en storstad är platsen för fysisk aktivitet, socialt umgänge, reflektion och återhämtning. För 25 år sedan utsågs området Ulriksdal-Haga-Djurgården- Brunnsviken av förutseende beslutsfattare i bred politisk enighet till världens första nationalstadspark. Intentionen var att skydda parkens höga natur-, kultur- och rekreativvärden för kommande generationer. Nationalstadsparken är unik, och vi hoppas att Solnas styrande förstår att värna parkens värden nu, och i framtiden.

Föreningen avstyrker detaljplanen för Haga 2:8, av följande skäl:

- Byggnationen av 25 000 kvadratmeter kontorshus i nationalstadsparken strider mot miljöbalken (4 kap 7§) I den aktuella lagtexten framgår att "ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske *utan intrång i parklandskap eller naturmiljö* och *utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas*".

Den aktuella planen utgör ett tydligt intrång i naturmiljön och kommer oåterkalleligen att skada naturvärden.

- Träden är centrala i de sammanhängande och historiskt förankrade naturområden som är karaktäristiska för Nationalstadsparken. Den planerade byggnationen skulle innebära att flera skyddsvärda träd, bland annat lönnar, popplar och en ek, tas ned. Planen kommer att förstöra naturvärden och försämra förutsättningarna för flera arter i nationalstadsparken, framför allt de som är knutna till äldre träd. Föreningen anser att det är särskilt allvarligt att ta ner en äldre ek. Eken finns upptagen i Solna stads egen inventering av särskilt värdefulla träd, och går inte att ersätta med ett nyplanterat träd.
- Ett av planens syften påstås vara att öka rekreativvärdet i det strandnära området av parken genom att med de stora byggnaderna skapa ett bullerskydd mot E4:n. Det är lovvärt att staden vill minska bullret i parken, men det kan finnas andra, mer effektiva, sätt. Som förslag kan man titta på bullerplank med vertikala växtväggar som utöver skydd för störande ljud kan främja biologisk mångfald och förbättra födosök för flera arter i parken. Solnas blågröna styre har i ett tidigare yttrande (KS 2019/0325) påpekat att byggnationen de facto kan få negativ påverkan på såväl bullersituationen och luftkvaliteten för människor boende i Frösunda. Naturskyddsföreningen anser att det är anmärkningsvärt att dessa aspekter inte har inkluderats i miljökonsekvensbeskrivningen.

- Platsen för den tänkta byggnationen fungerar idag som en naturlig kolsänka. Ur klimatsynpunkt är det negativt att förslaget dels inkluderar byggnation på naturmark (i planområdets norra del), dels innebär borttagande av träd. Klimatpåverkan från bygg- och fastighetssektorn sett ur ett livscykelperspektiv är betydande. Utöver de negativa klimateffekterna hårdgörandet av naturmarken orsakar kommer byggprojektet i sig att kosta stora mängder koldioxid. Naturskyddsföreningen beklagar att Solna ännu inte valt att klimatbudgetera sin verksamhet, eller i det aktuella fallet beräkna klimatbelastningen kvantifierat i CO₂ för planens genomförande.
- Hagastråket, ett viktigt regionalt cykelstråk, skär genom planområdet. Planförslaget riskerar att försämra situationen för såväl gående som cyklister med en ökad biltrafik och fler konflikter mellan trafikslagen. Naturskyddsföreningen anser att Solna stad, i samarbete med närliggande kommuner, istället snarast bör realisera Trafikverkets föreslagna snabbcykelväg längs E4.
- Ljusföroreningar från artificiella källor har uppmärksammats som en faktor bakom minskningen av bland annat fladdermuspopulationer, men också som en bidragande orsak bakom insektsdöden. I en studie visas till exempel att pollineringsfrekvensen minskar med nästan två tredjedelar i växtsamhällen som påverkas av gatlampor, jämfört med områden utan lampor. Kontorsbyggnationen kommer att innebära omfattande föroreningar av ljus som kommer från byggnaden samt belysning omkring, vilket är ytterligare ett hot mot nationalstadsparkens artrikedom och de naturvärden miljöbalken syftar till att skydda.

Förvaltningens kommentar:

Efter samrådet har byggnaden dragits tillbaka så att den norra gaveln placeras i höjd med befintlig grusparkering. Byggnadens fotavtryck minskar med cirka en tredjedel. Utöver det tas paviljongbyggnaden bort, endast en underbyggnad som i princip följer dagens marktopografi kvarstår. Med det reviderade förslaget kommer tre träd att tas bort, två lönnar och en hästkastanj. Underbyggnaden planteras med vegetation som syftar till att gynna insekter i området. Detta innebär att andelen grön yta ökar eftersom underbyggnaden ersätter en grusad parkering. Detta bedöms sammantaget skapa goda möjligheter att förstärka förutsättningarna för spridning inom planområdet. Dessutom tillkommer i samband med genomförandet av planen även förstärkningsåtgärder i den svaga spridningslänken vid Brunnsviken norr om Frösundavik.

Den befarade ökningen av buller genom reflektion i Frösunda väster om E4 har utretts sedan samrådet. Den tillkommande kontorsbyggnaden ger ingen påverkan på bullersituationen.

Till granskningen har cykelstråket som passerar området setts över. Det föreslås få en genare draging via den tillkommande angöringsvägen öster om kontorsbyggnaden. En ny cykelkoppling mellan kontorsbyggnaden och E4 är inte möjlig inom fastigheten utan att träd tas ner. Trafikverket planerar för en framtida snabbcykelväg längs E4.

Kommittén för Gustavianska parken

Här ligger områdets verkligt strategiska kulturhistoriska värde. Det innebär att Brunnsvikens parkrum måste bevaras och att inga störande element får tränga sig

på.” Kommittén för Gustavianska parken bedömer att Solna kommun bör kontrollera riktigheten i de illustrationer av huskroppen som är knutna till detaljplanen. Vidare behöver dessa kompletteras. Områdets geografiska storformer utgörs av rullstensåsen längs Lings väg, vars marknivåer är 9-20 m.ö.h. Den planerade bebyggelsen skulle komma att helt dominera över denna storform i landskapet och bryta den visuella kontakten i dalgången mellan Annelunds gård och Brunnsviken.

Det finns ingen byggrätt som fastighetsägaren kan göra gällande. Det är anmärkningsvärt att markägaren har föregått detaljplaneförslaget genom en omfattande avverkning av vegetation och anläggande av en större parkeringsplats. Detta är i strid med intentionerna för nationalstadsparken och dess bestämmelser. Denna mark måste därför snarast återställas som naturmark och återplanteras med träd.

Planförslaget står för ett störande element som tränger sig på Brunnsvikens parklandskap. Även lokala natur-, kultur- och friluftsvärden i det historiska landskapet vid Annelund skadas. Vidare leder förslaget till ett intrång i naturmiljön, och omöjliggör en förstärkning av de biologiska spridningsvägarna.

Sammantaget utgör förslaget en påtaglig skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden samt intrång i dess naturmiljö och parklandskap vilket strider mot bestämmelserna i miljöbalken 4 kap. 7 § för nationalstadsparken. Planens kumulativa effekt gör den även lagstridig i förhållande till miljöbalken 6 kap. 2 §.

Om områdets kvaliteter splittras upp, beskrivs och bedöms i smådelar, vilket görs i samrådsförslaget Haga 2:8, förminskas och fragmenteras de värden och kvaliteter som finns. I samrådsförslaget saknas alltså information om det aktuella områdets kvaliteter ur ett landskapsperspektiv. Planskrivningar och konsekvensbeskrivningar saknar en helhetssyn med avseende på naturvärden och biologisk mångfald. Av resultatet från Callunas landskapsekologiska analyser, framgår att planområdet är lokaliserat till en del av nationalstadsparken där biotoper/landskapselement har ekologisk funktionalitet för hotade arter och fungerar som spridningsstråk/länkar.

Slutligen, det kan konstateras att planförslaget står för ett intrång i naturmiljön och skada på det historiska landskapets naturvärden. Förslaget motverkar de nuvarande biologiska spridningsvägarna och skulle omöjliggöra en förstärkning av dem. Vi betonar att behovet av att förstärka spridningsvägarna påtalades redan 1992 i ovan nämnda utredning av Stockholms och Solna kommuner.

Detaljplanen har under 2018 föregåtts av intrång i naturmiljön och olovlig avverkning som har lett till skador på områdets naturvärden. Till vänster i Figur 22 återfinns ett utsnitt av Lantmäteriverkets flygbild från 1995 då lagen om nationalstadsparken trädde i kraft. Till höger i samma figur en flygbild från 2019.

Dessa bilder visar att naturmark har undanröjts och en ny parkeringsplats har skapats norr om Annelunds gård. Av en besiktning av området och foton tagna de 24 oktober 2018 (Figur 23-25) visas tydligt att en omfattande avverkning då hade skett nyligen, och att en ny parkeringsyta höll på att färdigställas.



Figur 2, Utsnitt ur Lantmäteriverkets flygbild från 1995 då lagen om Nationalstadsparken trädde i kraft (se Holm & Schantz 2002, s 263 ff). Till höger en flygbild över samma område från eniro år 2019.

Kulturmiljön vid Annelund är både unik och viktig i ett internationellt perspektiv. Den utgör den enda kvarvarande miljön med direkt koppling till utvecklingen av den svenska Linggymnastiken. Den är därutöver präglad av en sammansatt kulturgärning vars upphovsmans natursyn har berikat området väsentligt både som immateriell och materiell kulturmiljö.

Markägaren har genom avverkningen av vegetation i dalgången längs Lings väg skadat områdets värden för friluftslivet genom att blottlägga bebyggelsen på andra sidan av Uppsalavägen. Åtgärderna har vidare lett till en ökad bullerexponering inom området (van den Bosch & Bird 2018, s. 259). En annan negativ effekt av avverkningen är att bilrörelser längs Uppsalavägen har blivit synliga (Wahlgren & Schantz 2014).



Figur 30, Markägaren har genom skada på naturmiljön fjärrmat området från friluftslivets värden.

Juridiska överväganden

Förslaget till detaljplan berör riksintressen för kulturmiljövård, friluftsliv och nationalstadsparken. Syftet med inrättandet av nationalstadsparken var att ”förstärka områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden och att värna den biologiska mångfalden” (Regeringen 1994/95, s. 43).

Det finns ingen byggrätt

Enligt de stadsplaner som fastställdes för området 1985 och 1987 fanns en byggrätt. Enligt 17 kap. 4 § i plan- och bygglagen (1987:10) skulle stadsplaner som antagits med stöd av äldre bestämmelser före lagens ikraftträdande gälla som detaljplan enligt den nya lagen, vilket ju är fallet här. Och i samma paragraf föreskrevs vidare att för stadsplaner som har fastställts efter utgången av 1978 ska genomförandetiden vara 5 år räknat från ikraftträdandet. När den nuvarande plan- och bygglagen (2010:900) antogs framhölls i regeringens proposition att bestämmelsen i 17 kap. 4 § i gamla lagen om genomförandetid för stadsplaner inte behövdes i den nya lagen eftersom genomförandetiden löpt ut för äldre planer. Mot denna bakgrund finns ingen byggrätt som kan göras gällande av markägaren även om detaljplanen alltså är gällande.

Om den förberedande avverkningen av vegetation och intrånget i naturmiljön

Som visats tidigare i skrivelsen, har inom det aktuella planområdet skett en utvidgning av parkeringsytan och omfattande trädfällning. Detta har skett i ett område som redan 1992 angavs av naturvårdens intressen att vara i behov av att stärkas som spridningsmiljöer för den biologiska mångfalden.

Det finns ett tillägg till detaljplaner angående skydd av träd inom nationalstadsparken, vilket trädde i kraft 2015-01-09. Enligt detta, som bl.a. gäller det aktuella området, finns förbud mot att fälla eller skada skyddsvärda träd. Sådana träd är dels ek, alm, avenbok, fågelbär, vildapel, rönn, oxel och hägg med en ungefärlig diameter på 20 cm, dels ask, lind, sälg, gran, pil och al med 30 cm diameter, dels alla övriga träd med 40 cm diameter, dels hasselknippen med 100 cm diameter.

I tillägget anförs bl.a. att till bestämmelsen läggs en utökad lovplikt om att trädfällning kräver marklov. I ansökan om marklov ska en bedömning av trädets status ingå om det inte är uppenbart att trädet inte har någon betydelse för det historiska landskapets natur- och kulturvärden eller om trädfällningen är nödvändig för att kunna nyttja kvarvarande byggrätter inom planområdet.

Såvitt vi känner till har inget lov getts till varken denna trädfällning eller det intrång som skedde i naturmark. Det går heller inte att åberopa en kvarvarande byggrätt för att slippa kravet på tillstånd; byggrätten enligt detaljplanen hade sedan länge löpt ut. Denna mark bör därför omedelbart återställas som naturmark och återplanteras med träd.

Planförslagets förenlighet med miljöbalkens regler för Nationalstadsparken

Som förutsättning för att den föreslagna detaljplanen ska kunna antas gäller att den inte står i konflikt med miljöbalkens regler om Nationalstadsparken. Enligt 4 kap. 7 § miljöbalken får inom en nationalstadspark ny bebyggelse eller nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Det ges således enligt ordalydelsen ett mycket begränsat utrymme för att tillåta ny bebyggelse.

Den grundläggande frågan är om den föreslagna bebyggelsen anses kunna komma till stånd utan sådant intrång och sådan skada som avses i 4 kap. 7 § miljöbalken. Enligt förarbetena till paragrafen uttalas att de områden som redan har exploaterats kan byggas ut ytterligare, men samtidigt anförs också att det med skada inte endast avses ”påtaglig skada” utan att det räcker med en negativ inverkan av någon betydelse för de angivna värdena.

Det aktuella området har idag till större delen tagits i anspråk för parkeringsplatser. En sådan ”exploatering” är ju inte att jämföra med uppförande av de avsedda kontorshusen vars inverkan på det angränsande parkområdet blir påtaglig. Således berörs Annelund, Linnéaholm och Lings väg, som i den fördjupade översiktsplanen för nationalstadsparken identifierats som kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Även i planbeskrivningen till detaljplanen framhålls att den nya bebyggelsen bidrar till att gårdarna och vägvägningsnätet minskar i betydelse som bärare av platsens historiska karaktär, vilket försvårar möjligheten att utläsa platsens historiska berättelse och tidsdjup.

I planbeskrivningen framhålls vidare att den nya bebyggelsen gör att gränsen mot Nationalstadsparken sedd från Uppsalavägen (E4:an) blir mer otydlig, vilket går emot de ambitioner som finns för utvecklingen av Nationalstadsparkens kvalitéer. Enligt den fördjupade översiktsplanen, Solnadelen, som antogs 2008 skulle för övrigt byggrätten för det aktuella området enligt 1987 års detaljplan släckas ut, vilket får uttydas så att detaljplanen skulle upphävas.

Av det ovan anförda går det att med bestämdhet hävda att ett bebyggande av parkeringsplatserna med angränsande mark skulle orsaka sådant intrång i parklandskapet att historiska natur- och kulturvärden skadas. Därmed står den föreslagna detaljplanen i konflikt med bestämmelserna i miljöbalken. Att bebyggelsen skulle ingå i ett större redan delvis bebyggt område förändrar inte det faktum att en inte försumbar skada skulle åsamkas Nationalstadsparken.

Kumulativa miljöeffekter

I 6 kap. 2 § miljöbalken förklaras innebörden av begreppet miljöeffekter enligt 6 kap., som handlar om bedömning av miljöeffekter. Med miljöeffekter avses direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på t.ex. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse eller kulturmiljö.

6 kap. 2 § fick sin nuvarande lydelse 2017 då det bl.a. tydliggjordes vilka typer av direkta eller indirekta effekter som kan komma i fråga (t.ex. kumulativa effekter). Det förklarades i propositionen (2016/17:200) följande. ”Kumulativa effekter kan uppstå från en eller flera verksamheter eller åtgärder och kan vara antingen additiva, synergistiska eller motverkande. En additiv effekt uppstår när två eller flera effekter tillsammans leder till en effekt som är lika stor som summan av de individuella effekterna. En synergistisk effekt uppstår när två eller flera effekter tillsammans leder till en effekt som är större än summan av de individuella effekterna. En motverkande effekt innebär att effekterna från fler än en aktivitet är mindre än summan av var och en.

Nationalstadsparken har sedan tillkomsten kommit att negativt belastas av storskalig bebyggelse i och i nära anslutning till parken, såsom rehabiliteringskliniken i Frösundavik och AlbaNova, med mera i Albano. Vidare har den natur som inramade norra Brunnsviken vid Frösunda byggts bort eller för. Den bebyggelse som skulle komma till stånd om det föreslagna planförslaget genomförs innebär ett ytterligare intrång som tillsammans med tidigare intrång i parkens natur- och kulturvärden medför en kumulativ mycket betydande negativ påverkan.

Förvaltningens kommentar:

Förvaltningen bedömer att detaljplanen följer de generella riktlinjerna i den fördjupade översiktsplanen. Planförslaget innebär att den befintliga byggrätten upphävs och ersätts med en ny byggrätt som är bättre anpassad till läget i nationalstadsparken. Detta innebär ett avsteg från den fördjupade översiktsplanen vilket också framgår av samrådshandlingarna. Motivet till avsteget är att området, som är i privat ägo, i samband med planarbetet ges rekreativ värden med ökad attraktivitet för friluftsliv och närboende utan att skada natur- och kulturvärdena.

Beträffande den berörda marken inom planområdet och planförslaget redovisas det tydligt i FÖP 2008 för Nationalstadsparken att planområdet inte ingår i markerat område för Riksintresse för kulturmiljövård. Planområdet ligger utanför det markerade området för kulturmiljövård vilket sannolikt indikerar att marken redan 2008 var att betrakta som ianspråktagen för andra ändamål och anläggningar. Se utdrag ur FÖP 2008 sid 33.

Efter samrådet har byggnaden dragits tillbaka så att gavelns utsträckning mot norr begränsas till i höjd med grusparkeringens norra gräns. Paviljongbyggnaden tas bort, det återstår endast en underbyggnad som i princip följer dagens marktopografi. Underbyggnaden planteras med arter som ska gynna insekter i området. Det borde skapa goda förutsättningar att förstärka spridning inom planområdet. Dessutom kommer även förstärkningsåtgärder att genomföras i den svaga spridningslänken vid Brunnsviken norr om Frösundavik. Som helhet förstärker detta hela områdets förutsättningar för spridning.

Nya illustrationer har gjorts för det reviderade förslaget. Det underlag som tagits fram är tillräckligt för att kunna analysera påverkan och konsekvenser för den befintliga miljön.

Det reviderade förslagets volym och höjder har anpassats till landskapets storformer så att exempelvis åsens dominans i området fortfarande är rådande. Det reviderade förslaget innebär att paviljongbyggnaden har utgått. Den visuella kopplingen mellan de två bebyggelseenheter Linneaholm och Annelund bibehålls.

Till granskningskedet har förtydligande gjorts avseende groddjur i dagvattendammen, fladdermöss och fågelarter. Till granskningen har även nya vyer tagits fram samt en komplettering med ett fotomontage utan löv för samtliga vyer. Även fördjupad analys och konsekvensbeskrivning av riksintresset har gjorts. Se även svar till Länsstyrelsen.



Flygfoto lantmäteriet 2008.

Markparkeringen har inte utökats. Markparkeringen har samma omfattning som vid antagandet av FÖP 2008 för Nationalstadsparken, vilket framgår av kartmaterial från Lantmäteriet.

Det är ett missförstånd att trädavverkning ägt rum under 2018. Det har genomförts selektiv röjning och friställning av befintliga och potentiella naturvärdesträd på olika delar av den 264 000 kvm stora marken som tillhör fastigheten. Kommitténs bilder visar avlägget som placerades på ruderatmark vid parkeringen för vidare borttransport.

Skötselåtgärderna med röjning och gallringsåtgärder utfördes efter tillstånd från Länsstyrelsen, enheten för Naturvård, yttrande daterad augusti 2018. Skötselåtgärderna föregicks av inventeringar och genomgångar på plats med syfte att återställa igenväxt mark och vårda den flora som är adekvat för platsen. Fastigheten ägs och förvaltas av Fastighets AB Solna Haga. Inom ramen för röjningen ingår även att ta hand om fallna träd. Det kan i vissa fall handla om träd med större stamomfång. Detta är något som är oundvikligt och sker i alla typer av miljöer. I övrigt se svar till länsstyrelsen.

Förbundet för Ekoparken, som samlar ett 50-tal organisationer kring värnet, vården och utvecklingen av Kungliga Nationalstadsparken avger härmed sitt yttrande över detaljplan för del av Hagaparken/Försundaviksområdet benämnt del av Haga 2:8. Detaljplanen föreslår ett stort kontorshus i en synnerligen värdefull kulturmiljö, som därtill fungerar som en viktig ekologisk spridningskorridor inom Nationalstadsparken. Detta skadar en viktig kulturmiljö och försämrar förutsättningarna för biologisk mångfald. Vi motsätter oss därför bestämt detaljplanen. Detaljplanen strider mot lagen för Nationalstadsparken (MB 4 kap §§ 1 och 7) och dess avsikt att utveckla just dessa värden.

Förbundet för Ekoparken ansluter sig till det yttrande som inlämnats av Kommittén för Gustavianska parken i samma ärende.

Förvaltningens kommentar: *Se svar ovan till Gustavianska parken.*

Rädda Råstasjöns vänförening

- Byggnationen av 25 000 kvadratmeter kontorshus i nationalstadsparken strider mot miljöbalken (4 kap 7§) I den aktuella lagtexten framgår att “ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas”. Den aktuella planen utgör ett tydligt intrång i naturmiljön och kommer att skada naturvärden.

- Träden är centrala i de sammanhängande och historiskt förankrade naturområden som är karaktäristiska för Nationalstadsparken. Den planerade byggnationen skulle innebära att flera skyddsvärda träd, bland annat lönnar, popplar och en ek, tas ned. Planen kommer att förstöra naturvärden och försämra förutsättningarna för flera arter i nationalstadsparken, framför allt de som är knutna till äldre träd. Föreningen anser att det är särskilt allvarligt att ta ner en äldre ek. Eken finns upptagen i Solna stads egen inventering av särskilt värdefulla träd, och går inte att ersätta med ett nyplanterat träd.

- Att tillåta byggnation av ett kontor med hänvisning till att det kommer ge bättre miljö i Nationalstadsparken är i sig motstridigt, framförallt om man läser förarbetet till parken och vad Solna svarade på de remisser som kom från Regeringen. Rädda Råstasjöns Vänförening avstyrker sammanfattningsvis detaljplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Se svar ovan till Kommittén för Gustavianska parken.*

(GS) anser att det är helt galet av Solnas politiker, att med Solnabornas skattepengar investera i fler kontorsbyggnader. Att ni politiker dessutom medverkar till att förstöra Nationalstadsparken som borde vara en lugn fristad att hämta krafter i. Räcker det inte att ni tillåtit hotellet i Frösundavik anlägga en badplats i Brunnsviken. Det har varit så tråkigt att inte kunna gå promenader längs med vattnet på grund av alla sopor, trasigt glas och att de som badat har använt skogen bredvid som toalett. Låt Nationalstadsparken vara i fred! Ni kan hämta popularitetspoäng genom att sköta underhåll av parker och grönområden istället, t.ex. att faktiskt mer aktivt ta bort invasiva växter i området. Ni kommer definitivt inte få min röst nästa gång. Besviken Frösundabo.

Förvaltningens kommentarer: *Uppförandet av den nya kontorsbyggnaden är en del i ett större projekt som syftar till att tillgängliggöra och aktivera området genom bättre tillgänglighet för gående och cyklister. Ambitionen från fastighetsägaren är också att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och rekreation till exempel genom att förbättra gångvägarna längs stranden och att anordna ett strandbad med toalett och omklädningsmöjligheter.*

(AH) Motsätter mig förslaget med hänvisning till det yrkande Vänsterpartiet framfört 2020-09-02.

(JB) Kontor finns det väl tillräckligt som står tomma inom Solna Stad. Postnords stora hus är ett ex. Bygg ej inom detta område.

(JN) Världsfrånvänt att exploatera det som får en stad att andas, dvs parker/naturområden. I synnerhet världens första nationalpark och en populär sådan. Vi kan absolut behöva fler och bättre cykelvägar igenom för att skapa ett tryggare och trevligare passage på sina platser. Men att utnyttja ytan till att bygga kontor i en tid som denna, där arbetsgivare och kontorsmiljöer står inför helt nya förändringar pga digitalisering och pandemins följder. Det är inte att tänka långsiktigt eller på medborgarnas bästa för del delen. Aldrig har det varit så uppenbart att vi som bor i storstäder är beroende av att kunna ta oss till parker/naturområden för att få ett välbefinnande. Det konstaterandet vågar jag nog generalisera.

Återanvänd/bygg om befintliga kontorslokaler i den mån det går istället och tänk tre varv till.

Förvaltningens kommentarer: Uppförandet av den nya kontorsbyggnaden är en del i ett större projekt som syftar till att utveckla naturvärdena och aktivera området genom bättre tillgänglighet för gående och cyklister. Ambitionen från fastighetsägaren är också att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och rekreation till exempel genom att förbättra gångvägarna längs stranden.

(HB) Nuvarande plan bör ej belasta Hagaparken.

Anonym Stoppa planerna vid Hagaparken!

(ME) Tycker att vi redan har gjort för mycket ingrepp i Nationalstadsparken.

(JS) Att föreslå nya kontor i Nationalstadsparken är både oroande och otidsenligt. Detta förslag bör omedelbart dras tillbaka! Istället bör området återbördas till parklandskap. Stockholm växer och förtätas konstant, så varje kvadratmeter park är viktig för invånarnas välbefinnande! Dessutom är antalet kontor i Solna redan oerhört stort och många förutspår ett minskande behov i takt med digitaliseringen. Att vilja minska bullret i parken genom att exploatera parken är ett väldigt märkligt argument. Minskat buller från biltrafik kan uppnås trädplantering. Träd agerar också luftrenare. Var är Solna kommuns miljötänk!

Förvaltningens kommentarer: Detaljplanen innebär att en större del av parken kommer att få lägre bullernivåer och även bättre luftkvalitet vilket ökar rekreativvärdet för besökare. Ambitionen är också att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och rekreation genom att tillskapa strandbad, utegym, tennis och andra aktiviteter som inbjuder till vistelse i parken.

Detaljplanen innebär att grönytan ökar i området när detaljplanen genomförs och förutsättningar ges för både biologisk mångfald och stärkta spridningsvägar.

(PN) hela tiden naggas parken i kanten av exploatörer som vill bygga. Gör om planerna och plantera träd där istället för ett kontor som inte hör hemma i nationalstadsparken. En oerhörd förfulning.

(MV) Enligt staden skulle kontorshuset skydda nationalstadsparken mot trafikbuller. Som en granne till området och en flitig användare av nationalstadsparken har jag själv upplevt de höga bullernivåerna i norra delen av Brunnsvikens. Principiellt förstår jag därmed behovet av att skapa en lugnare miljö. Min fundering är dock om man verkligen ska bygga nya stora byggnader, området vi pratar tillhör ju

nationalstadsparken. Ett stort kontorskomplex skulle till exempel generera mer biltrafik in i området.

Vilka skulle alternativen vara? Varför kan man inte bygga ett bullerskydd i trä eller glas eller en hög grön jordvall i stället? Exempel på sådana konstruktioner finns på många ställen längs E4an. Där det nya kontoret är tänkt att byggas finns idag en stor parkeringsplats och därmed är marken redan exploaterad. Om man då byggde ett smalare bullerskydd skulle man kunna förvandla den tråkiga parkeringsytan till ett park- och rekreationsområde: Varför inte till exempel utomhusgym, minigolf eller beachvolley?

Förvaltningens kommentarer: *Detaljplanen innebär att en större del av området än idag kommer att få lägre bullernivåer och även bättre luftkvalitet. Kontorshuset kommer inte att medföra mer trafik längre in i området än den befintliga parkeringen.*

(BJ) Vill absolut inte se några höga hus på det som idag är en parkering. Vore mycket bättre att värna om parken genom att planera grönområde/park här. Behöver verkligen Solna fler kontorshus? Pågående pandemi kommer att påverka hur företagen vill minska sina kontorsutrymmen. Redan idag står tomma kontorslokaler i Frösunda.

(AA) Med tanke på den takt som Solna växer är det inte minskade grönytor och mer byggnation som behövs, särskilt inte stora byggen som dessa. Solna har redan sämst luft i Sverige (!?) och addera än mer trafik, vilket sker genom så många nya arbetsplatser, är fel väg att gå då det kommer att försämra en redan dålig luft för alla invånare.

Ser också stor problematik framför mig kring ökad belastning på vägar i Frösunda där det dessutom är svårt med parkering som det är idag. Detta rör ej mig personligen då jag inte har någon bil, men ett större problem är att Solna stad fortfarande inte tagit det på allvar att sänka hastigheten på GBIII. Mer trafik, fler som letar parkering osv ger än större risker för att något allvarligt kommer ske, vilket bara är en tidsfråga.

Förvaltningens kommentarer: *Detaljplanen innebär att en större del av området kommer att få lägre bullernivåer och även medföra bättre luftkvalitet på parksidan. Parkeringsplatser planeras för kontorshuset och det finns även en stor befintlig parkering i anslutning till SAS fd huvudkontor.*

(SS) Vilken befängd idé detta är. Har ni ingen känsla för oss boende och vår närmiljö? Det är ingrepp i Nationalstadsparken som saknar motstycke. Jag överväger nu att rösta med fötterna och flytta från kommunen efter att ha bott här i snart 40 år. Inom snar framtid lär det bli gott om plats i MoS. Varför inte använda dem till kontor?

(AÅ) vill uttrycka mitt starka stöd för planen som jag tycker är utmärkt. Jag förstår att en grupp politiker och organisationer agerar mot planen och framhåller en parkeringsplats vid en hårt trafikerad motorväg som ett värdefullt naturområde. Behovet av ytterligare kontor i Solna samt avståndet till spårbunden kollektivtrafik kan diskuteras, men att Haga 2:8 skulle ha ett naturvärde är ett perspektiv jag inte delar tvärtom. Beklagligt nog tror jag att de med sina populistiska formuleringar kan få stöd från människor som aldrig ens besökt platsen.

AA som bor alldeles i närheten, i Frösunda, och mycket ofta cyklar eller promenerar på den gemensamma gång- och cykelbana som kringgärdar det aktuella området samt promenerar i det anslutande parkområdet längs Brunnsviken ser däremot planen som en utmärkt upprustning av vad som i nuläget bäst kan beskrivas som en i huvudsak tråkig gruskrater, samt att en för området smakfullt utformad kontorsbyggnad skulle agera en välbehövlig buffert mot E4:ans väg ljud och luftföroreningar. Det kommer utan tvekan att göra det faktiska naturområdet närmare Brunnsviken mer attraktivt och populärt.

Mitt tillägg är ett förslag att den populära gång- och cykelbanan breddas samt görs avdelad mellan gång- och cykeltrafikanter. Detta eftersom det redan idag är ett populärt cykelstråk, att kurvor, höjdskillnader och skymd sikt gör att trafikanter plötsligt möts i höga hastigheter samtidigt som gångtrafikanter vid blandad trafik av någon anledning sällan håller sig på sin vänstra sida.

***Förvaltningens kommentarer:** Vi noterar synpunkten och framför den till fastighetsägaren Mengus och till stadens stadsmiljöavdelning. Trafikverket planerar för en snabbcykelväg längs med E4 vilket på sikt troligen minskar antalet cyklister in i området.*

(MT)

MT tycker att det är fel att anlägga ett stort kontorsområde med 25000 kvm kontorsyta i Nationalstadsparken. Visserligen tas en parkeringsplats i anspråk, men den ytan skulle kunna göras något betydligt bättre av. Området utgörs av park och inte en stadsmiljö som Byggnadsnämndens ordförande Torsten Svenonius ville göra gällande under ett kommunfullmäktigesammanträde tidigare i år när han ville försvara planerna. Varför inte i stället bryta upp den hårdlagda ytan och anlägga snabbväxande träd som ett bullerskydd mot E4:an? Det pratas om att detta kontorsområde skulle generera förbättringar till området såsom gång- och cykelstråk, nytt strandbad, tennisbana och utegym. Dessa insatser behöver väl inte villkoras mot att kontor byggs, det är ju något som Solna stad skulle kunna utveckla i vilket fall som helst för oss invånare. Dessutom behövs sannerligen inte fler kontor i Solna, redan nu finns en stor överetablering av arbetsplatser här. I och med Corona-pandemin är det också många som har fått jobba hemifrån och den trenden lär nog fortsätta efter att pandemin klingat av. Att satsa på kontor är ute, det är en stor risk att kontoren får stå outhyrda. Nej, vi invånare i Solna förtjänar definitivt att få till något bättre i vår nationalstadspark!

***Förvaltningens kommentarer:** Solna stad äger inte marken i området den är i privat ägo.*

(FL) Byggnadsvolymen och höjden på byggnaden påverkar parken negativt. Den idag bristfälliga infrastruktur som finns i Solna får ytterligare belastning som leder till mer köer och nedsmutsning och sämre luftkvalitet. Ingen analys om trafikläget har gjorts. Förslaget behöver omarbetas i sin helhet. Inget mervärde för Solnabor tillskapas.

(KV) protesterar mot förslaget. Huvudskäl: Ingen byggnation i Nationalstadsparken!! Andra synpunkter: Att använda minskat buller som skäl anser jag vara ett svepskäl. Buller kan åtgärdas på annat sätt (jordvall, bullerplank, trädplantering...). Men hellre buller än 25 000 kvm kontor med allt vad det kommer att medföra. Den

befintliga parkeringen borde kunna förbättras och förskönas med planteringar, och framför allt minskas. De två norra delarna används knappast alls i dag och skulle kunna göras om till naturmark. Sist en önskan som inte har med planen att göra, men som skulle kunna åtgärdas snabbt: Vi är många som promenerar längs stranden, och vi som är äldre önskar oss några soffor där man kan sitta och vila benen och njuta av Brunnsviken.

Förvaltningens kommentarer: *I samband med att planen genomförs kommer fastighetsägaren att förbättra gångvägarna längs Brunnsviken för att öka framkomligheten. Förslaget med soffor på några platser kommer att framföras till dem.*

(YA) anser att Nationalstadsparken ska skyddas och att man ska säga nej till att bygga kontor där. Det finns inga bärande argument för att bifalla det nuvarande förslaget. Jag bor i Frösunda och promenerar flera gånger i veckan i parken och upplever inget större problem med buller vid den sträcka som avses. Cykelvägarna fungerar också bra. Även om man bygger så att det passar in i omgivningen förtar en byggnad känslan av lugn och natur, det som är så viktigt för rekreation för storstads-människor. Jag kan inte heller se att det finns behov av fler kontorslokaler. Det har byggts kontorshus på andra sidan E4:an och det har annonserats en hel del om lediga lokaler så länge som jag bott här (10 år). Varför inte ta bort parkeringsplatsen istället och planera istället för något som verkligen ger människor rekreation ex plantera träd och blommor, naturlekpark eller liknande.

Förvaltningens kommentarer: *Ambitionen är också att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och rekreation. Detaljplanen innebär att grönytan ökar i området när detaljplanen genomförs och förutsättningar ges för både biologisk mångfald och stärkta spridningsvägar.*

(AA) Under tio år stod Frösundavik i princip tomt, innan det nu åter användes för kontor. Behovet av nya kontor i området känns inte överhängande, med tanke på hur utvecklingen nu ser ut framöver. Solna är dessutom redan väldigt kontorsintensivt. En uppfräschning av denna del av nationalstadsparken känns mer nödvändig, än att nagga på området. Bygg kontorshusen, om det finns behov av dem, på annan plats.

(AH) tycker inte att kontoret ska byggas, kommer bli för mycket biltrafik till det området och kommer störa oss som bor på andra sidan då deras bilar också kommer ta upp våra boendeparkeringar. Det är redan svårt som det är att hitta parkering. Parken är fin, varför inte bygga en stor hundgård på en av parkeringsplatserna istället eller en lekpark? Vi behöver inte flera kontor, bättre med en hundgård där alla i området kan gå med sina hundar.

Förvaltningens kommentarer: *Detaljplanen innebär att en större del av området än idag kommer att få lägre bullernivåer och även bättre luftkvalitet. Kontorshuset kommer inte att medföra mer trafik in i området än vad den befintliga parkeringen genererar. Tillräckligt med parkering planeras för kontorshusets behov och därutöver finns en stor parkering i anslutning till SAS fd huvudkontor.*

(MS) bor i Frösunda och det hon och maken uppskattar mest med att bo där, är närheten till Hagaparken. För övrigt är Solna en betongdjungel med små oaser här och där. Dem måste vi vara rädda om. Ber er för våra barns skull bygg inte i mer kontorshus i Solna.

(LO) skriver för att protestera mot planerna på en byggnad i norra Frösundavik. Varför måste ni ta av nationalstadsparken för planer på en kontorsbyggnad? Det kan verkligen inte behövas fler kontor i dagens läge då uppmaningen att arbeta hemma har gjort att fler och fler människor vant sig vid tanken att inte åka till kontoret 5 dagar i veckan. LO bor på Brevduvegatan och ser från köksfönstret ett stort kontorshus med 5 våningar där 2 våningar är helt tomma sen april i år och markplanet mörkt och nedsläckt för det mesta. Ni har redan naggat på nationalstadsparken med en märklig badplats nedanför Radisson hotellet där det varit skräpigt hela sommaren och inga toaletter så folk har använt sig av skogsdungarna runtomkring. Ni visar ingen respekt för Hagaparken. Vad är nästa plan? Skateboardbana nedför pelousen?

***Förvaltningens kommentarer:** Det finns inte någon anlagd badplats, den har uppstått spontant. I samband med projektet kommer en badplats att anläggas med toaletter och omklädningsmöjligheter.*

(CS)

CS har bott i Frösunda sen 2000, och är mycket upprörd och ledsen över utvecklingen. Det känns som att på varenda liten yta kommer det upp en lyftkran. När CS flyttade till Frösunda fanns det både fasaner och igelkottar där, nu är det många år sen de försvann. CS tycker att Solna stad skall komma och ställa sig på bron som går från ICA-kontoret till Quality Friends-hotellet och se hur många, stora, fula kontorshus som byggts under de senaste åren.

Nu när det skall börja byggas i Nationalstadsparken har det verkligen gått för långt. Det behövs inga fler kontorshus i Frösunda-området, simhallen med kontor blir gigantisk och jag är tveksam till att alla husen utefter E4 ens är fullt uthyrda. CS joggar förbi ytan huset är tänkt att byggas på flera gånger i veckan. CS håller med om att det är en tråkig yta som skulle kunna förbättras. Det är sällan mer än en bil eller två parkerad på parkeringsplatserna där, så de kan absolut plockas bort. Att ytan är ful och dåligt skött nu är fel, men det blir inte mer rätt av att man förstör ytan för framtida generationer med att lägga ett kontorshus där. Vi måste få ha några av våra grönområden i fred. Det är väl det som är syftet med att man skapat nationalstadsparken, att området skall vara skyddat?

CS pratade om detta med sin 13-åriga son. Han tycker om att det är lite lantligt här med Äppelparken och sjöarna. Han berättade att han för ett tag sen sett en skylt där det stod "Här växer Stockholm och Solna ihop" (gissningsvis ner mot Karolinska) och att han blivit så ledsen. Han vill inte bo i en miljö som innerstaden. Så vilket Solna skall han få bo i i framtiden? Tyvärr inte ett med fasaner och igelkottar, det är redan för sent. Byggandet i området har gått till överdrift. Bygg inte kontor i Nationalstadsparken, låt oss få ha några friytor kvar!

(EM)

Detta är en extremt dålig idé! För det första är inte ens det kontoret som ligger i Haga norra fyllt vilket betyder att det finns gott om kontorsplatser där. För det andra så kommer bullret studsa tillbaka till Frösunda då den nya byggnaden kommer fungera som en studsatta med ljud till Frösunda. Sedan gynnar det inte några Solnabor över huvud taget, dom enda det gynnar är företagen som kommer hyra in sig i kontoren och företaget som bygger kontoret. Helt ärligt förstår jag inte er som sitter i alliansen. Ni vill praktiskt taget förstöra världens första nationalstadspark med ett kontor. Snälla förstör inte får kommun mer än vad ni har gjort.

Förvaltningens kommentarer: *Risken för att bullret ska studsas och öka störningen vid bostäderna i Frösunda har utretts sedan samrådet. Resultatet visar att inga hörbara effekter uppstår vid bostäderna.*

(ML) Grönområdet intill vattnet i detta område är ju tänkt, och nyttjas redan nu, som plats för utflykt och ute-umgängesplats samt av badande. Om parkeringsplatsen intill motorvägen bebyggs så försvinner möjligheten för gästande med bil att ta sig dit, vilket förefaller kontraproduktivt med tankarna på att göra området tillgängligt för en allmänhet utöver de som har gångavstånd och då har möjlighet att på annat sätt än med fordon ta med sig utrustning för ute-sysselsättning(lek/spel/motion) picnic/bad/etc...

Nuvarande parkeringsplats är inte så kul som den är men mer bebyggelse innebär ju mindre naturområde och detta ska ju vara en stadspark av nationalmodell. I Brunnsviken, som är ett förstklassigt vatten för paddling, rodd, kajak, simning mm, finns för närvarande bara en klubb för kajak respektive en för rodd med tillhörande förvarings och klubblokaler. Någon lokal eller klubb för simaktiviteter av karaktären swim-run, som är en rejält växande vattenaktivitet finns inte alls. Klubbhus och utrymmen för denna typ av aktiviteter borde vara prioriterat i nationalstadsparken före kontor. Befintliga kontorslokaler i Frösundavik byggs ju redan ut vilket borde räcka i detta område.

Förvaltningens kommentarer: *Den befintliga stora runda parkeringen som ligger framför befintlig huvudbyggnad kommer att finnas kvar och där kommer det fortsättningsvis gå att parkera som besökare till parkanläggningen. Parkeringen har redan idag en allmän funktion och där finns möjlighet till betalparkering. På denna parkering har uppgraderingar och upprustningar utförts och idag finns även ladd platser för elbilar.*

(JW) tycker INTE att det skall byggas i nationalstadsparken (alls)! JW utnyttjar denna del av parken flera gånger i veckan och badar på den lilla stranden året om. Ett stort kontorshus här förstör till stor del känslan att komma rakt ut i naturen, så nära staden. Dessutom känns motiveringen av bullerskydd väldigt krystad. Det är redan en stor trädbeklädd ås mellan vägen och stranden, som hindrar bullret alldeles utmärkt! JW skulle mycket hellre se att grusparkering försvinner, och att naturen bereder ut sig här istället!

(SE) Det finns redan ett stort antal tomma eller halvtomma kontorslokaler i Solna. Exempelvis: FRÖSUNDAVIK-SAS, Kontor i Frösunda, Tomtebodaskolan, Posten-Tomteboda, Pipers väg och Björnstigen i Bergshamra osv osv. Särskilt mot bakgrund av Coronakrisen blir det sannolikt mindre behov av kontor i framtiden då fler arbetar mer hemifrån. Solna kommer därför ha ännu fler tomma kontorslokaler som troligtvis kommer behöva rivas eller omvandlas till t.ex. bostäder. Jag föreslår därför att man i vart fall väntar några år för att se hur effekterna av coronakrisen slår ut och att man inte går vidare med dessa planer nu.

(BP)
Behöver vi verkligen fler kontor i Solna? Mängder av kontorslokaler står outhyrda. Har det gjorts en inventering? Att det vara möjligt att få bygga i Nationalstadsparken kan jag inte förstå. Räcker det inte med att man vid SAS bygger ut och har skyltar om privat område, att hotellet bygger både här och där i parken. Återställ marken med den lilla sjön som centralpunkt och soffor till gamlingar.

(LGP) anser det helt orimligt att bygga fler kontorsplatser intill det av tomma sådana utbyggda Frösunda och ansluter starkt till reservationen i bilaga 3. Iordningställ istället området till en vacker del av nationalstadsparken som kan bli en värdefull del av denna till glädje för boende i näraliggande stora bostadsområden och arbetsplatser. Trafiksituationen till området är otydligt beskriven med risk att ytterligare intrång i nationalstadsparken senare måste göras t.ex med spårbunden trafik.

Förvaltningens kommentarer:

Uppförandet av den nya kontorsbyggnaden är en del i ett större projekt som syftar till att tillgängliggöra och aktivera området genom bättre tillgänglighet för gående och cyklisterna. Ambitionen från fastighetsägaren är också att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och rekreation till exempel genom att förbättra gångvägarna längs stranden och att anordna ett strandbad med toalett och omklädningsmöjligheter.

Detaljplanen innebär att en större del av området kommer att få lägre bullernivåer och även bättre luftkvalitet. Ambitionen är också att förbättra förutsättningarna för friluftsliv och rekreation genom att tillskapa strandbad, utegym, tennis och andra aktiviteter som inbjuder till vistelse i parken.

Detaljplanen innebär att grönytan ökar i området när detaljplanen genomförs och förutsättningar ges för både biologisk mångfald och stärkta spridningsvägar.

4. Samrådsmöte

Ett digitalt samrådsmöte hölls den 15 oktober 2020. De synpunkter som framkom under mötet avspeglas till stor del i de skriftliga synpunkter som inkommit. Frågor och svar från samrådsmötet finns redovisade på projektsidan på www.solna.se.

6. Förändringar efter samrådet

- Bebyggelseförslaget har krympt. Paviljongbyggnaden har plockats bort och endast en underbyggnad kvarstår
- Kontorsbyggnaden har backat från Trafikverkets damm för vägdagvatten. Byggnaden ligger nu cirka 70 meter från dammen.
- Planområdesgränsen har justerats så att Trafikverkets fastighet/vägområde ligger utanför planområdet.
- Fladdermusinventering har genomförts
- Utredningarna som påverkas av det krympta förslaget har reviderats
- Antal träd som berörs är nu begränsade till att omfatta tre träd. En hästkastanj samt två lönnar.
- Planhandlingarna har reviderats utifrån de ändringar som gjorts.
- En genare cykelväg har tillskapats genom området.
- Bestämmelsen om friskluftsintag har reviderats.
- U-området i plankartan har justerats.